26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6995 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1909 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1326 21 Janvier 1909 26me année N 6995

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ս.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄ

ՎԵՀ. Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Բ.

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Փոխարէն այն հանդիսաւոր հաճոյակատարութեանը՝ զոր մեր Ազգ. Ընդհ. Ժողովը ցուցուց հանդէպ ռուս կառավարութեան և անկէ բղխած Պալաժենիոյ կանոնագրութեան, պաշտօնապէս ճանչնալով կաթողիկոսական երկու գանտիտաներու դրութիւնը, մինչ Թուրքիոյ Հայերս միշտ հակառակ գտնուած էինք անոր՝ իբրեւ անհարազատ օրէնք մեր Եկեղեցւոյ անկախութեան ու ինքնուրոյնութեանը; տարակոյս չկար թէ Չարն ալ իր կողմէն զոհացում տալ պիտի ուզէր հայ ազգի ընդհանուր բաղձանքին, վաւերացնելով անոր առաջին ընտրելին, զոր ահա այժմ կ'ողջունենք ուրախութեամբ յանձին Տ. Տ. Մատթէոս Բ. Հայրապետին Ամենայն Հայոց:

Դիւրին է հասկնալ թէ ո՛րքան մեծ պիտի ըլլար մեր ազգին յուսախաբութիւնը, եթէ երբեք հակառակ այդքան ծանր զոհողութեան, որով Սահմանադրութիւնը ստորադասեցինք Պալաժենիոյ՝ ի մասին կաթողիկոսական ընտրութեան վերաբերեալ տրամադրութեանց, ռուս վեհապետը այնքան անզգած ու անգութ գտնուէր որ երկրորդ ընտրելին վաւերացնէր: Այդ պարագային երկրորդ ընտրելիի անձը չէ որ խնդրոյ առարկայ պիտի ըլլար, այլ սկզբունքը. մինչ բոլոր ազգին ակնկալութիւնն էր առաջին ընտրեալին վաւերացումը և Կաթողիկոս հռչակումը: Բայց բարեբախտաբար այդ դառն յուսախաբութեան վիշտը խնայուեցաւ մեզի. ուստի ուրախ ենք որ գոնէ այս մասին ալ նոր պատրանքի մը դառնութիւնը չկրեցինք. Թէպէտ կասկածողներ կային և ռուս կառավարութեան քաղաքականութեանը փոքր ի շատէ ծանօթ եղողները գիտէին թէ անիկա շատ չի սիրեր սիրաշահութիւններ ընել այնպիսի տարրերու հանդէպ որոնցմէ վախ մը չունի:

Ներկայ պարագայիս մէջ սակայն կ'երեւի թէ երկու գանտիտաներու դրութեան մեր կողմէ անպայման և պաշտօնապէս ընդունելութիւնը այնքան գոհ ձգած է զինքը որ ուզեց դրական փորձով մը արտայայտել իր գոհութիւնը, այն է զլանալ մեզի նոր յուսախաբութեան մը կսկիծը: Բայց տարակոյս չկայ թէ, գանտիտաներու սկզբունքը ընդունուած ըլլալէն ետքը, ապագային մէջ առիթ պիտի ունենայ այդ փորձութեանն ալ ենթարկել մեր ազգը, վաւերացնելով մի որ և է երկրորդ ընտրելի, և ի բաց ձգելով առաջին ընտրեալը:

Ինչ որ է. այդ տխուր պատահականութիւնը խիստ հեռաւոր ապագայի մը թողլով և մաղթելով միեւնոյն ժամանակ որ բնաւ տեղի չունենայ, կ'անցնինք գիտել տալու թէ գէթ ներկայիս մէջ շնորհակալութեան արժանի է ռուս կառավարութիւնը, զի մեր միահամուռ բաղձանքը և սեւեռուն ակնկալութիւնը պըսակուած է և Հայրիկի Աթոռին վրայ պիտի բազմի երկրորդ Հայրիկը, Որ կ'ըլլայ 127րդ Կաթողիկոս յետ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի: Երբեք աթոռ մը այսքան արժանաւոր յաջորդ մը չէր ունեցած այնքան արժանաւոր նախորդէ մը անմիջապէս ետքը: Զի որքան մեծ ու անսահման էր Խրիմեան Հայրիկի ժողովրդականութիւնը, այնքան մեծ ու անհուն սիրով և համակրութեամբ է որ Ազգը ողջոյն փափագեցաւ յաջորդ տալ իրեն Իզմիրլեան Սրբազանը, զոր կոչեց դարձեալ Հայրիկ:

Եւ պէտք է գիտնալ թէ Յաւերժայիշատակ Խրիմեանի Կաթողիկոսութենէն իսկ առաջ վայելած ՀԱՅՐԻԿ ժողովրդական տիտղոսէն աւելի մեծ ու սիրելի տիտղոս չկայ որ մեր Ազգը կարենայ տալ իր ամէնէն աւելի սիրած ու յարգած որ և է եկեղեցականին, թէ՛ Կաթողիկոսութենէ կամ Պատրիարքութենէ առաջ և թէ ետքը: Բաւ է որ ազգային սիրոյ, վստահութեան ու ժողովրդային պաշտելութեան բարձրագոյն կէտին հասած ըլլալու նշան ու յայտարարը կամ չափ ու կշիռն է «Հայրիկ» տիտղոսին արժանանալ, այսինքն Խրիմեանի աստիճանին հասնիլ: Իսկ անկէ անդին բարոյական աշխարհին մէջ, վերանալու սահման մը չկայ ուր հայ եկեղեցականը կարենայ սաւառնիլ:

Այդ բարձրագոյն կամ ծայրագոյն աստիճանին հասնողը նոյն իսկ իր անմիջական յաջորդն է և ատիկա մեր Ազգին համար մեծ բարեբաղդութիւն է, ըստ որում խիստ ծանր դժբաղդութիւն մը պիտի ըլլար մեզ համար, եթէ Հայրիկին անմիջապէս յաջորդ Հայրիկ մը չկրնայինք գտնել: Վասն զի որչափ դիւրին է որ և է անարժան գահակալի յաջորդ մը գտնել, ճշմարտապէս արժանաւորի մը յաջորդ գտնելն ալ այնչափ դժուար է: Բարեբաղդաբար երկամեայ Պատրիարքին գոյութիւնը այդ դժուարութենէն ազատեց մեզ ներկայիս մէջ:

Իսկ երբ երկամեայ Պատրիարք ըսենք, մտքերնիս կուգայ անմիջապէս սա պարագան թէ Իզմիրլեան Սրբազանը Սահմանադրութեան հաստատութենէն ի վեր առաջին Պատրիարքն է որ երկիցս ընտրուեցաւ Պատրիարք: Եւ նոյնպէս առաջին Կաթողիկոսն է որ Կ. Պոլսոյ պատրիարքութեան պաշտօնին մէջ գտնուած ատենը Կաթողիկոս կ'ընտրուի: Իսկ իր նախորդներէն (Խրիմեան) Մկրտիչ Ա., Գէորգ Դ. և Մատթէոս Ա. Կաթողիկոսները Հայրապետական Աթոռին կոչուեցան ոչ թէ իրենց Պատրիարք եղած ատեննին, այլ Պատրիարքութենէն հրաժարելնէն ետքը: Սահմանադրութենէն առաջ կան Պատրիարքներ որ Կաթողիկոս ընտրուած և Կ. Պոլսոյ Աթոռը թողլով գացած Ս. Էջմիածնի Աթոռը բազմած են, բայց Սահմանադրութենէն ետքը Իզմիրլեան Սրբազան առաջինն է այդ կարգին մէջ:

Եւ արդէն ընդհանուր կերպով խօսելով, բովանդակ մարդկութեան մէջ անգամ խիստ քիչերու պատահած է առջի գիրքէն ու փառքէն անիրաւաբար խըլուելէ և տասնեակ մը տարիներ աքսորի մէջ տարագիր մնալէ ետքը, վերստին իր առջի աստիճանին բարձրանալ և քիչ վերջն ալ աւելի մեծ աստիճանի կոչուիլ: Այս բացառիկ բաղդը որ հանդիպեցաւ Իզմիրլեան Սրբազանի, լիուլի վարձատրութիւնն էր իր արժանեաց ու ձիրքերուն, որոնցմէ ազգը մեծ յոյս ու ակնկալութիւն ունի թէ բազում արդիւնքներ պիտի վայելէ Հայրապետական Աթոռին վրայ, որ կոչեց զինքը միահամուռ ձայնով:

Իրաւ Թրքահայոց Պատրիարքութիւնը կը զրկուի այսպէսով Ն. Վեհ. Սրբազնութեան գործունէութենէն, բայց քանի որ ազգին ընդհանրական Հայրապետութիւնը պիտի օգտուի անկէ, ազգային ամէն անհատ ուրախութիւն միայն կը զգայ այդ երկրորդ պարագային հանդէպ և ուրիշ զգացում չունենար, բայց թէ մաղթել երկար կեանք մեր Նորընտիր Հայրապետին, Վեհ. Տ. Տ. Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսին: Այդ մաղթանքով է որ մենք ալ կը վերջացնենք այս յօդուածը:

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ճշմարիտ ու անկեղծ յուզումով մըն է որ գրիչը ձեռքս կ'առնեմ քանի մը վարկպարազի տողերու մէջ խտացնելու համար կեանքը Յովհաննէս էֆ. Թորոսեանի, զոր առաջին անգամ ճանչցայ 1886ին, Կեդրոնականի առաջին գրասեղաններուն վրայ, երբ ինքը Հայոց առաջին կրթական յարկին անդրանիկ խնամակալութեան անդամ էր: Աղուոր տպաւորութիւնը զոր այն հին բարի ժամանակներէն ի վեր պահած եմ այս թունդ ու ազնիւ հայէն, անջնջելի մնաց մինչեւ վերջը՝ մեր բարեկամութեան բոլոր տեւողութեանը միջոցին, և որ անշուշտ տպաւորութիւնը եղած է բոլոր անոնց ալ որ զինքը մօտէն ճանչցած են թէ՛ իբրեւ մարդ, թէ՛ իբրեւ հայ, թէ՛ իբրեւ ազգային գործիչ և թէ նոյնիսկ և մանաւանդ իբրեւ պետական պաշտօնեայ: Եւ եթէ մանաւանդ նկատենք որ բռնապետական երկարատեւ շրջանի մը մէջ շատեր կառավարական հայ պաշտօնատարներէ՝ իրենց բարւոք ծառայութեան տեղին մէջ ո՛րքան և ո՛րքան ծանրապէս թերացան իրենց տարրական պարտականութիւններուն մէջ դէպի իրենց ազգը, աւելի կը բարձրանայ այս սքանչելի հայուն դէմքը, կ'անջատուի իր դասակարգէն, և ուրոյն ու կարկառուն տեղ մը կը գրաւէ:

Եւ հակառակ իր օսմ. պաշտօնատարի հանգամանքին, այս կեանքը մեզ կը ներկայանայ իբրեւ ամէնէն բեղմնաւոր ազգային կեանքերէն մէկը, վերջին երեսնամեայ շրջանին մէջ:

Այդ կեանքը կարելի է չորս գլխաւոր մասերու բաժնել. Ա. Միացեալ Ընկերութեան մէջ կատարած դերը. Բ. Իբր Ազգ. Երեսփոխան. Գ. Իբր Քաղաքական Ժողովի անդամ և Դ. Իբրեւ Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութեան անդամ:

Միացեալ Ընկերութեան մէջ.—1870ին երբ ինքը պատանի ուսանող էր Կալաթա Սէրայի լիսէին մէջ, խորհելով Հայաստանի վարժարաններու խեղճ և անկեալ վիճակին վրայ և այս մասին խորհրդակցելով Ստեփան Տամատեանի, Յարութիւն Ասլանեանի, Մկրտիչ և Միհրան Մանուկեանի, Մաքսուտ Շահպազի, Գրիգոր Զաքարեանի, Երուանդ Թնկըրի և ուրիշ ընկերներու հետ, կը հիմնեն Դպրոցասիրաց անուն Ընկերութիւնը, նպատակ ունենալով ուսում տարածել հայաբնակ քաղաքներու և գիւղերու մէջ: Թորոսեան կը պատրաստէ Ընկերութեան կանոնագրութիւնը, զոր վաւերացնել կուտայ իր ընկերներուն, և կ'ընտրուի ատենապետ Ընդհ. Ժողովի, պաշտօն զոր կը վարէ մինչեւ 1880. սոյն ընկերութեան Տնօրէն Խորհուրդը, որուն գլխաւոր անդամներն էին Ստեփան Տամատեան, Մկրտիչ Մանուկեան, Կարապետ Սըվաճեան, Երուանդ Թնկըր, համեստ ծրագրով կը գործէ մինչեւ 1876: Այդ թուականին Դպրոցասիրաց Ընկերութիւնը կը միանայ նոյն նպատակով կազմուած Արեւելեան անուն ընկերութեան հետ, և այդ միացեալ ընկերութիւնը կը կոչուի Դպրոցասիրաց Արեւելեան Ընկերութիւն: Սոյն թուականէն անդին ընկերութիւնը կը սկսի Հայաստանի մէջ իր ծախքով վարժարաններ բանալ և իր գործունէութեան կեդրոն կ'ընտրէ Տարօնը: Այդ միջոցին երկու մեծ ընկերութիւններ եւս կային, մէկը Արարատեան որ Վասպուրականի, և միւսը Կիլիկեան որ Կիլիկիոյ մէջ վարժարաններ բացած էին և այսպէս երեք ընկերութիւններ կը մրցէին Հայաստանի մէջ վարժարաններ բանալու: Հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքին և արտայայտուած ընդհանուր բաղձանքի համեմատ երեք ընկերութիւնները 1880 մայիս 1ին կը միանան Միացեալ Ընկերութիւն անունով, պահելով իրենց նախկին անուններն ալ: Միացեալ Ընկերութեան ընդհանուր ժողովին ատենապետն էր Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան: Տնօրէն ժողովին ատենապետ կ'ընտրուի վարչական ձեւով՝ Յովհ. Թորոսեան, որ անմիջապէս Ս. Տամատեանը, Յովսէփ Եուսուֆեանը, Կարապետ Սըվաճեանը, Զարեհ Շիշմանեանը, Պետրոս Վասիլեան և Նշան Ծիվանեանը իբր ընկեր առնելով կը կազմէ Տնօրէն ժողովը, որուն գործունէութիւնը շատ արդիւնաւոր եղաւ: Վասպուրականի, Տարօնի և Կիլիկիոյ տեսուչները Տնօրէն ժողովին կողմանէ տըրուած հրահանգներուն համաձայն գործելով՝ ուսման և դաստիարակութեան սէրը արծարծեցին այդ գաւառներուն մէջ: 1881ին Վանայ մէջ բացուած վարժապետանոցի փակման առթիւ ընկերութեան ընդհանուր ժողովին մէջ տեղի ունեցած երկար վիճաբանութեան հետեւանքով Թորոսեան իր ընկերներով կը հրաժարի և Մինաս Չերազ էֆ. կ'ընտրուի ատենապետ նոր Տնօրէն ժողովին, որուն պաշտօնավարութիւնը իր ընկերներուն հետ նոյնպէս շատ օգտակար կ'ըլլայ:

Թորոսեան իբր Ազգ. Երեսփոխան.—1880ին երեսփոխան կ'ընտրուի և կը շարունակէ իր այս պաշտօնը մինչեւ Երեսփ. Ժողովին խափանումը նախորդ րէժիմին օրով: Այդ ժամանակամիջոցին մէջ երկու անգամ դիւանի մէջ իբր Բ. ատենապետ կը պաշտօնավարէ, և միշտ օգտակար կերպով կը սատարէ Ժողովի գործառնութիւններուն:

Թորոսեան իբր Վարչութեան անդամ.—1883ին, Ներսէս Պատրիարքի օրով, առաջին անգամ ըլլալով Վարչութեան քաղաքական ժողովին անդամ կ'ընտրուի և կը վարէ Ա. Ատենադպրի պաշտօնը, այդ շրջանը լրացնելէն վերջը մինչեւ 1895 երկու անգամ ալ քաղաքական ժողովին անդամ կ'ընտրուի, խղճի մտօք աշխատելով վարչական խնդիրներու մէջ: 1889ին Ազգային Վարչութեան կողմէ հոգելոյս Տ. Խորէն Արքեպս. Նարպէյի և Տ. Յակոբ Աչտա եպսկ.ի հետ (այն ատեն վարդապետ) պատուիրակ կ'ընտրուի Տ. Յարութիւն Պատրիարքը Երուսաղէմ տանելու համար:

Թորոսեան վարչութեան անդամ եղած միջոցին յաճախ ներկայացուցիչն էր Քաղաքական ժողովին՝ երեսփոխանական ժողովին մէջ և եղած հարցումներուն և հարցապնդումներուն կը պատասխանէր յանուն Վարչութեան:

Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութեան մէջ. — 1889ին նոյն վարժարանին բացման պարագաներուն վրայ Ներսէս Պատրիարքին կողմանէ ընտրուած յանձնախումբին կ'անդամակցի և երբ վարժարանին բացումը տեղի կ'ունենայ ընտրուած առաջին խնամակալութեան (1885) անդամ կ'ըլլայ և մինչեւ 1896 թուականը կը շարունակէ աշխատիլ իր ընկերներուն հետ վարժարանին յառաջդիմութեանը համար: Այդ շրջանը Կեդր. Վարժարանի ոսկեդարու շրջանն եղաւ:

Ասկէց զատ Թորոսեան Արեւելքի հիմնադիրներէն մէկը եղած է և ազգային շատ մը կարեւոր յանձնաժողովներու մասնակցած, որոնցմէ մէկն էր Մակար կաթողիկոսի ընտրութեան պարագաներուն մասին երեսփոխանական ժողովին կողմէ ընտրուած յանձնաժողովը:

Յովհ. Թորոսեան այժմ անդամ էր մայրաքաղաքիս Վերաքննիչ ատենին. արժանապէս կը վարէր իր այդ փափուկ պաշտօնը մինչեւ մէկ ամիս առաջ, երբ Վճռաբեկ Ատենի անդամ անուանուեցաւ:

1896ին, Հայաստանի գաւառներուն մէջ քննութիւն կատարելու պաշտօնով ընտրուած յանձնաժողովին անդամակցելով գնաց տեղւոյն վրայ իսկ աչքովը տեսնելու և մատերովը շօշափելու այն վէրքերը, որոնց կոտտանքը պատանի հասակէն ինքն իսկ ապրած էր և որոնց ամոքումին համար ըրած էր ինչ որ կրնար իբրեւ Հայ, այնպիսի ժամանակներու մէջ երբ տակաւին ազգային ազատագրութեան գործը իր բնական և ծայրայեղ փուլը չէր թեւակոխած և երբ մեր վերականգնումին համար նախապատիւ սեպուած սիստէմը խաղաղական միջոցներու կիրառումին մէջ կը կայանար:

Բայց Յովհաննէս Թորոսեան թերեւս միակն էր կառավարական բարձր հայ պաշտօնատարներու դասակարգին մէջ՝ իբրեւ ջերմեռանդ հաւատացող մը, մանաւանդ անկեղծ համակիր մը հայ յեղափոխականներուն և հայ յեղափոխութեան: Իր օսմ. պաշտօնատարի փափուկ դիրքին պատճառաւ, խեղճ մարդը ստիպուած էր անտարբեր ձեւանալ և իր ներսը փոթորկող յուզմունքները պարտկել, միալ ծածկաբար, կուլ տալ իր արցունքները՝ չան ծնունդ բռնակալութեան մը բերնին հոտը մոտիկ չընելու համար:

Բայց այս տողերը գրողը շատ անգամ ներկայ գտնուած է այս անկեղծ ու մաքուր Հայուն սրտազեղումներուն և փըղձկանքներուն: Արեւելքի (92-96ի շրջան) խմբագրատունը իր ցանցառ այցելութիւններուն մէջ իսկ չէր դադրեր քոռեքթ և պաշտօնական ըլլալէ. բայց իր մէկ ազգականին՝ Նասիպ աղային (Խասգիւղի կոտորածին խողխողուած) Ղալաթիոյ դրասենեակին առանձնութեանը մէջ՝ ուր ոչ օտար ականջ կար ոչ օտար աչք, տեսնելու բան էր Թորոսեանը: Օր մը, Թանի մէկ թիւը ձեռքը բռնած, դողդղալով ինծի կը ցուցնէր Զէյթունի 95ի ապստամբութեան մէկ դրուագը: Կուլար, կը խնդար, կը կարդար: Ուրիշ տեսակցութիւններու միջոցին, այդ միեւնոյն առանձնութեան մէջ, հայ յեղափոխութեան մասին իր հաւատքը կը պարզէր անվերապահօրէն, — «Ընե՛ն թող, չվհատին, ա՛տ է մեր փրկութեան միակ ճամբան. այս թշուառական բռնաբարիչներուն հետ ուրիշ լեզուով չի խօսուիր.» կը պոռար ինքն իրմէ ելած: Ո՜ւր էր ան պաշտօնական Թորոսեանը, վերաքննիչ ատեանին լըջադէմ ու խաղա՛ղ դատաւորը:

Վերջին անգամ երկու ամիս առաջ դարձեալ Արեւելքի խմբագրատունը տեսայ զինքը, ուր եկած էր այցելելու իր հին օրերու փղձկումներուն վկային: Պագստեցանք: Հիւծած էր քիչ մը: Տխրութիւն մը կը տարածուէր դէմքին վրայ: Բայց մահուան ստուեր բնաւ չտեսայ հոն: Եւ ճիշդ ատ էր պատճառը որ երբ երկուշաբթի առտու իմացայ իր մահը՝ կրած շանթահարումս արցունք մը գլորեցուց աչքէս վար:

Եր. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

Ա. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

ԺԶ. ՆԻՍՏ 5 Յունուար 1909

Երկուշաբթի Երեսփ. Ժողովին նիստը սկսաւ ժամը 8ին՝ Ահմէտ Րիզա պէյի ատենապետութեամբ: Նախորդ նիստին ատենագրութիւնը կարդացուելէ և ատենական գործողութեանց կատարումէն ետքը, շարունակուեցան նախորդ նիստին վիճաբանութիւնները՝ բռնապետական շրջանին մեծամեծներու մասին եպարքոսական գրութեան վրայ: Խօսք ուզողները սկսան խօսիլ, առաջուան ըսուածները կրկնելով, որով ատենապետը հրաւիրեց երեսփոխանները որ առաջուան ըսուածները չկրկնեն: Վարդգէս էֆ. սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Երեսփ. Ժողովը իր պարտականութիւնը կատարած չըլլար մէկ քանի անձերու նկատմամբ միայն, որոնք արգելափակ են՝ իբրեւ նշանաւոր գործիքներ բռնապետութեան: Քանի որ կայս. ճառին տրուած մեր պատասխանին մէջ վաւերացուցինք թէ բռնապետութեան շրջանը ո՛րքան վտանգներու ենթարկեց տէրութիւնը և որքան թշուառութեան մատնեց ընդհանուր Օսմանցիութիւնը, ուստի արդարութեան և իրաւունքի հակառակ է միայն այդ մէկ քանի անձերու վրայ թողուլ նոյն անիծեալ շրջանին պատասխանատուութիւնը: Սահմանադրութեան 92րդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ տէրութիւնը վտանգաւոր վիճակի մը ենթարկողները գերագոյն ատեանին կը յանձնուին: Բռնապետութեան գործիքները և երկիրը ու տէրութիւնը աւերելու ձգտողները եթէ միայն այդ մէկ քանի հոգիները ըլլային, այն ատեն կարելի չէր երեւակայել բռնապետութեան շրջանին գոյութիւնը: Յուլիս 11ին տեղի ունեցած մեծ յեղաշրջումին ատեն մայրաքաղաքին մէջ գործերու գլուխը գտնուողներէն այդ մէկ քանի հոգիին վտարումովը և բանտարկութեամբը օսմ. յեղաշրջումին համաձայն գործ մը տեսնուած չըլլար: Թէ՛ ատոնց, թէ՛ փախստականներուն և թէ բռնապետութեան ուրիշ շատ մը կեղեքիչներուն արդարութեան ձեռքը յանձնուիլը նուիրական պարտականութիւն մըն է զոր ունի յեղաշրջումին օրինական ոյժը, այսինքն Երեսփ. Ժողովը: Խնդրոյն կարեւորութիւնը եթէ չգնահատուի, յեղաշրջման շէնքը թերի կը մնայ և բռնապետութեան ոճրագործներն ալ անպատիժ ու ազատ. նոյն իսկ կրնայ ըլլալ որ իրենց պաշտօ-

---

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(103)

Բ.

ՄԻ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՈՂՋԱԿԷԶ

Բոլորի մէջ դրել ենք պարսկական զօրքեր: Նրանց մէջ պահուած են և՛ դէպի Յունաստան գնացած, և՛ հռովմայեցոց օգնութեանը դիմող նախարարների կանայքն ու զաւակները: Բաւական է, որ այդ նախարարները իրանց բերած հռովմէական զօրքերով մի քայլ անեն դէպի մեր գրաւած բերդերը,—իսկոյն իրանց առջեւ կը գտնեն իրանց կանանցը և զաւակներին կախ տուած բերդերի աշտարակներից: Թող այն ժամանակ նրանք իրանց նետերը արձակեն դէպի իրանց զաւակների գլխները: Իսկ այն, որ ասում ես դու, թէ ի՛նչու համար է այդ գերութիւնը,—պէտք է գիտենաս, որ Մերուժանը բնակիչներից դատարկեց այն գաւառները միայն, որոնց ժողովուրդը կարող էր աւելի հզօր յենարան լինել Արշակունեաց թագաժառանգին՝ իւր հօր գահը բարձրանալու: Մերուժանը ամայի դարձըրեց միայն Արարատը և նրա շրջակայ գաւառները: Իսկ Արարատը Արշակունեաց գահի ամուր պատուանդանն է: Պէտք էր և անհրաժեշտ էր, խորտակել այդ պատուանդանը, որպէս զի թագաժառանգը՝ Բիւզանդիայից Հայաստան գալու ժամանակ՝ իւր ոտքերի տակը դատարկ գտնէր և ոչ մի հաստատ կռուան չունենար, որի վրայ կարող լինէր յենուել: Տեսնո՞ւմ ես, սիրելի Սրբակ, այդ բոլոր գործողութիւնների մէջ նպատակ կայ, խելք կայ...

—Բայց եղեռնագործի խելք... ընդհատեց Սամուէլը վշտացած ձայնով:

Հայրը և՛ զարմացած, և՛ բարկացած աչքերով նայեց որդու երեսին: Սամուէլը իսկոյն զգաց իւր սխալը, զգաց, որ ինքը դուրս եկաւ խոհեմութեան սահմանից: Հայրը նոյնպէս զգաց իւր սխալը: Կինը գրել էր նրան. «զգոյշ լինել Սամուէլից»... Իսկ նա չափից դուրս բացուեցաւ որդու առջեւ, քան թէ հարկաւոր էր: Եւ այդ րոպէից հօր և որդու մէջ սկըսուեցաւ մի տեսակ կեղծ յարաբերութիւն:

Ամբողջ գիշերը անքուն մնալով, հօր վառ երեւակայութիւնը զբաղեցնում էին այն գեղեցիկ ցնորքները, թէ ո՛րպէս պէտք էր տնօրինել սիրելի որդու ապագան: Նա մի քանի անգամ անհամբերութեամբ դուրս եկաւ իւր վրանից և, լապտերը ձեռին, մօտեցաւ որդու վրանին: Ցանկանում էր ներս մտնել, ցանկանում էր նայել քնած որդու վրայ,—երկար նայել և հիանալ նրանով: Բայց դարձեալ չը կամեցաւ խանգարել սիրելի որդու քունը: Ամբողջ գիշերը նրա մասին էր մտածում և նրանով էր ուրախանում: Ինչ երանելի յոյսեր, ասես, չէր խոստանում այն վայելչագեղ, շնորհալի երիտասարդը: Նրա մէջ կար ամեն ինչ, որ կարող էին հօր փափագներին լիակատար բաւականութիւն տալ: Ամբողջ գիշերը հրապուրվում էր նա այն փայլուն յաջողակութիւններով, որ սպասում էին որդուն: Նրա մէջ գտնում էր՝ թէ ապագայի հերոսին և թէ՛ ապագայի իշխանին: Պարսկական արքունիքի զարդը պէտք է լինէր նա, իսկ Հայաստանի փառքը: Բայց այժմ սարսափեցնում էր նրան այն մտածութիւնը՝ մի՞թէ որդին հակառակ պիտի գնար իւր սրտագին բաղձանքներին, մի՛թէ արդէն կատարուած կամ կատարուելու գործերը ընդդէմ էին նրան: Բացատրութիւն պահանջել այդ մասին՝ վախենում էր նա,—վախենում էր միանգամից զրկուել այն ջերմ փափաքներից, որ իւր սրտում սընուցանում էր որդու համար: Նրա մի հակառակ բառը, նրա մի մերժողական խօսքը կարող էր ոչնչացնել ամեն ինչ: Նա գտնվում էր այն ծանր, երկբայական դրութեան մէջ, որպէս մի մարդ, որ սպասում է մահամերձ որդու մասին մի լուր: Ստանում է նամակը, բայց չէ համարձակվում բաց անել: Նամակը կամ պիտի աւետէր որդու առողջութիւնը, կամ պիտի գուժէր նրա մահը: Ի՞նչ կը լինէր իւր դրութիւնը, եթէ այս վերջինը պատահած լինէր: Նա նոյնպէս չէր համարձակվում բաց անել Սամուէլի սիրտը: Բայց եթէ որդի՛ն բացուէր:—Այս ընդհարումից խուսափում էր նա, աշխատելով գոնէ առ ժամանակ իրան քաղցր յոյսերի փայփայման մէջ պահել:

Նա սիրում էր որդուն, սիրում էր հօր սրտի բոլոր ջերմութեամբ: Բայց այս սէրը նրա մէջ նոյնքան եսական էր, որքան եսական էին նրա բաղձանքները որդու վերաբերութեամբ: Նա նայում էր որդու վրայ՝ ոչ թէ իբրեւ մի ազատ, ինքնակամ անհատի վրայ, այլ որպէս մի յաջողակ միջոցի վրայ, որով միայն ինքը պէտք է փառաւորուէր: Եթէ որդին բարձր պաշտօնների կը հասնէր, եթէ նա կը փայլէր բարձր շրջաններում,—այդ փայլը իրան էր պատկանում, որովհետեւ որդին նոյնպէս իրան էր պատկանում: Եթէ մի նըժոյգ ձիարշաւի ժամանակ տանում է մըրցանակը, տէրն է պարծենում, և ոչ թէ նժոյգը:—Այս եսական կէտից էր նայում նա որդու վրայ: Մի այսպիսի հայեացք կազմուել էր նրա մէջ ակամայաբար, որ ստացել էր նա իւր ազնուապետական ժառանգութեան հետ: Ինքը նոյնպէս ծառայել էր իւր հօր բաւականութեան համար, և իւր որդին եւս պէտք է ծառայէր իւր բաւականութեան համար:

Նրա ընդդիմադրութիւնը կը զրկէր հօրը այն բոլոր երանութիւններից, որ ապագայում պէտք է վայելէր նա: Այդ էր պատճառը, որ նա զգուշանում էր չը հանդիպել որդու ընդդիմադրութեանը, և ամենայն ջանքով խուսափում էր հակաճառութիւնից, սպասելով, մինչեւ հանգամանքները ինքն ըստ ինքեան կը պարզէին իւր մտքին կասկածները:

Սամուէլի վերջին նկատողութիւնը Մերուժանի մասին՝ սաստիկ խիստ էր, բայց հայրը, անուշադրութեան տալով, դարձաւ դէպի որդին այս խօսքերով.

—Բայց դու պէտք է գնաս քեռուդ տեսնելու, Սամուէլ, և մօրդ ողջոյնը մատուցանես նրան: Նա շատ կ'ուրախանայ քեզ տեսնելով, նա չափազանց սիրում է քեզ: Այս առաւօտ մի քանի անգամ մարդ էր ուղարկել՝ հարցնելու քո առողջութիւնը: Դու դեռ քնած էիր:

—Ուրեմն գիտէ՞, որ ես եկել եմ,— հարցրեց Սամուէլը:

—Գիտէ, և խնդրել է, որ այսօր ճաշին իւր մօտ լինենք: Այնտեղ կը լինեն և պարսից նշանաւոր զօրապետները: Քեզ հարկաւոր է բոլորի հետ ծանօթանալ:

Մերուժանը հեռուից անցաւ նրանց առջեւից:

—Ես հէնց այս րոպէիս կը գնայի քեռուս մօտ, բայց նա այժմ զբաղուած է երեւում...

—Այո՛, նա դուրս է եկել բանակը դիտելու... և մի քանի կարգադրութիւններ ունի անելու... որովհետեւ այս օրերում պէտք է չուենք այստեղից...

—Իսկ ինձ չէ՞ հրաւիրել Մերուժանը,— մէջ մտաւ պատանի Արտաւազդը:

—Հրաւիրել է, սիրելիս, առանց քեզ, ի՞նչպէս կարելի է,— ասաց իշխանը:— Դու էլ կը լինես ճաշին, Սրբակն էլ կը լինի: Մենք միասին կը գնանք:

—Ես նրա հացը չեմ ուտի,—խօսեց յամառ ծերունին, երեսը շուռ տալով:

Իշխանը ծիծաղեց:

Սամուէլը նկատեց, որ իրանց ներկայութիւնը խանգարում էր հօրը: Որովհետեւ առաւօտ էր, անդադար մարդիկ էին մտնում, այս և այն գործի մասին նրա հրամանն էին խնդրում, և նա, իբրեւ բարձր պաշտօնական անձն, պէտք է բոլորին պատուէրներ և հրահանգներ տար: Այդ էր պատճառը, որ նախաճաշիկը վերջանալուց յետոյ, նա իսկոյն վեր կացաւ, և կամենում էր դուրս գալ հօր վրանից:

—Դու կը ձանձրանաս, մինչեւ ճաշ քո վրանում սպասելով, Սամուէլ,— ասաց նրան հայրը: Եթէ կամենում ես, կը պատուիրեմ ձիաներ պատրաստեն, գնացէք Արաքսի ափերի մօտ զբօսնելու: Եղանակը զով է, և այնտեղ գեղեցիկ տեսարաններ կան:

—Շնորհակալ եմ, սիրելի հայր,— ասաց Սամուէլը:— Ես դեռ ոչ բոլորովին կազդուրուել եմ ճանապարհի յոգնածութիւնից, պէտք է գնամ, մի փոքր հանգըստանամ:

Գալով իւր վրանը, իրաւ, Սամուէլը իսկոյն ընկողմանեցաւ բազմոցի վրայ և ծանրացած գլուխը տուեց բարձերին:

(Շարունակելի)

նին վրայ թողունելով, երբ առիթը ներկայանայ հարուածներ տալ այս նոր շէնքին, այնքան զոհողութիւններով ձեռք բերուած մեր ազգային ոյժին և իրաւունքին։ Այդ տեսակ անհոգութիւն մը ընելու համար ո՛չ իրաւունք ունինք և ոչ ալ իրաւասութիւն։ Մեր էական պարտաւորութիւնն է որոշել որ բռնապետական բոլոր եղեռնական ոյժերը դատաստանի ենթարկուին։ Կարելի չէ ըսել որ ընդհանուր ներումը արդէն կ'ըլլայ այդ պարտականութեան կիրառումին, վասն զի յեղաշրջումին բնական արդիւնքը եղող ընդհանուր ներումը իրաւունքի վերադարձ մըն է բռնապետութեան դէմ ամբաստանուած ու դատապարտուած աքսորականներուն, որով կարելի չէ գործադրել՝ նկատել բռնապետութեան ոճրագործներուն համար։ Գալով այն խնդրոյն թէ ատոնք ո՛ր մարմինոյն և կամ ո՛ր դատարանին կողմէ պիտի դատուին, կարծիքս այն է թէ ատոնք ո՛չ գերագոյն ատեանին յանձնելու է և ոչ ալ պարզ դատարաններու։ Թէեւ Սահմանադրութեան 92րդ յօդուածը գերագոյն ատեանը ցոյց կուտայ, բայց այդ պարագան այն միջոցին համար է երբ տէրութեան գործադիր և դատական ոյժերը իրենց բնական ատեանին վրայ կազմուած են։ Մինչդեռ յեղաշրջման առաջին օրերուն երբ այդ ոյժերը դեռ շատ մը կազմակերպութեանց կարօտ են և բռնապետութեան շատ մը փտած փլատակներ դեռ կան, մաքրուած կազմակերպութիւնները դիւրացնելու, բռնակալութեան փլատակներուն քանդումը ապահովելու և մեր սահմանադրական վարչութեան շէնքը հաստատուն հողի մը վրայ մշտնջենապէս կանգնելու արտասովոր պարագային հետ բաղդատելով, անշուշտ արտասովոր միջոցներու պէտք ունինք։ Հետեւաբար կ'առաջարկեմ որոշել որ ատոնք դատուին Երեսփ. Ժողովին կողմէ ընտրուելիք արտասովոր մարմինոյ մը կողմէ։»

Ուրիշ երեսփոխաններ ալ խօսելէ ետքը, Եուսուֆ Քէմալ, Զօհրապ ու Քօզմիտի էֆ.ները սա առաջարկութիւնը ներկայացուցին.

«Կ'առաջարկենք քուէարկութեան դնել մասնաւոր յանձնաժողովի մը կազմութեանը համար, որ պաշտօն ունենայ թէ՛ եպարքոսական պաշտօնագրին մէջ անունները յիշուած անձանց և թէ ատոնց վիճակակից բռնապետական միւս պաշտօնեաներու ամէնուն նկատմամբ քննել, սահմանել և որոշել թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնելու է և թէ ատոնց իրաւաբանական կացութիւնը ի՛նչ է։»

Այս առաջարկութիւնը մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ։ Բռնի վայրկեանի դադարէ ետքը նիստը վերսկսաւ։ Նկատողութեան առնուեցան զանազան գրութիւններ, մանաւանդ եպարքոսական պաշտօնագիր մը որ կը հաղորդէր ծովային նախորդ նախարար Հասան Րամի փաշայի, արտաքին գործոց նախարարութեան արձանագրութեանց դիւանին նախորդ տնօրէնի օգնական Ֆէրիտ պէյի, հեծելազօրքերու ֆերիք Մէհմէտ փաշայի և հետեւակներու ֆերիք Ֆէնան փաշայի աղերսագիրները։ Ատոնք հանգստեան ու անպաշտօն վիճակի թոշակ կը խնդրէին, մանաւանդ Հասան Րամի փաշա, որ կ'ըսէր թէ ընտանիքովը աղքատ մնացած է ու գթութեան կարօտ։ Այդ գրութիւնները յղուեցան յանձնաժողովին։ Հաշուակալութեանց Ատեանին, հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան վերաբերեալներն ալ յղուեցան յանձնաժողովին. գործադրելի կանոնագիրն ալ որոշուեցաւ նախ տպագրել և երեսփոխանաց բաշխել։ Զանազան հարցապնդումներ ներկայացուած էին Հիճազի երկաթուղիին, Պաղտատի երկաթուղիին, քաղաքային պաշտօնեաներու կազմակերպութեան, տէրութեան այն դաշինքին թէ Անատոլի հիւսիսային կողմը երկաթուղիներու շինութեան համար միայն Ռուսիոյ մենաշնորհ պիտի տրուի, և Սուրիոյ ճամբաներուն ապահովութեանը մասին։ Որոշուեցաւ ատոնց համար տեղեկութիւն ուզել ձեռնհաս նախարարներէն. Նաեւ որոշուեցաւ որ նախարարներէն ըլլալիք հարցապնդումները շաբաթ օրերը կատարուին։

* * *

ԺԶ. նիստ 7 յունվ. 1909

Երեսփ. Ժողովին երէկուան նիստը սկսաւ ժամ 7.45ին Ահմէտ Րիզա պէյի ատենապետութեամբ։ Նախորդ նիստին ատենագրութիւնը կարդացուելով կարգ մը դիտողութիւններէ ետքը ընդունուեցաւ։ Ցետոյ կարդացուեցաւ եպարքոսական պաշտօնագիր մը, Հաշուակալութեան Ատեանին նկատմամբ բազմաթիւ երեսփոխաններու կողմէ ներկայացուած ծրագիրներ և Բէօթմանիայի, Պոլսի, Եօզղատի, Մանիսայի, Ամասիայի ու Գասթէմոնիի երեսփոխաններուն կողմէ ներկայացուած հարցապնդումներ։ Մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ Հաշուակալութեանց Ատեանին վերաբերեալ եպարքոսական պաշտօնագիրը տպագրել և յանձնաժողովին յղել։ Ապա կարդացուեցաւ Սիւլէյմանիէէն (Մուսուլի նահանգ) հեռագիր մը՝ մէկ քանի խալամ կրօնաւորներու կողմէ, որոնք կը բողոքէին Սիւլէյմանիէի կառավարիչ Թէվֆիք փաշայի և զինուորական հրամանատար Մուսթաֆա փաշայի դէմ, ըսելով որ երկու ամիսէ ի վեր զիրենք Մուսուլ աքսորած են առանց վճիռի։ Այդ հեռագիրը աղերսագիրներու յանձնաժողովին յղուած ըլլալով, ներքին գործոց նախարարութենէն տեղեկութիւն ուզուած և պատասխանուած է թէ սպաննուած Շէյխ Սայիտի դէմ ժողովուրդը գրգռուած ըլլալով զինուոր ղրկուած է Մուսուլ և թէ կառավարիչը փոխուած ու զինուորական հրամանատարին համար ալ գրուած է պատերազմական նախարարութեան։ Երեսփոխան Արիֆ պէյ յայտարարեց թէ Շէյխ Սայիտ ազդեցիկ կրօնաւոր մըն է և թէ անիրաւաբար Մուսուլ տարուած է. հետեւաբար կառավարիչը ո՛չ միայն պաշտօնանկ ըլլալու է, այլ դատաստանի ալ ենթարկուելու է։ Ուրիշ երեսփոխան մըն ալ ըսաւ թէ ինք Մուսուլի մէջ հեռագրական պաշտօնեայ եղած ըլլալով, գիտէ թէ Շէյխ Սայիտ ու անոր մարդիկը մարդասպանութիւն և աւարառութիւն գործած են։ Ատոնց արարքը կարելի չէ թուել։ Նահանգին անդորրութիւնը վրդովողները ատոնք են, որով պէտք է հեռացուին. Նախորդ շրջանին ատեն ամէն տեսակ վարձատրութիւններով կը զսպուէին, սակայն դարձեալ ժողովուրդը կը նեղէին. Նոյն իսկ անգամ մը մզկիթներու և մինարէներու մէջ ապաստանելով, կառավարութեան դիմադրեցին։ Հետեւաբար խնդիրը պէտք է նկատողութեան առնել։ Ուրիշ երեսփոխաններ ալ խօսելով վիճաբանութիւնը երկարեցաւ։ Ատենապետը քուէի դիմեց և տրուած բացատրութիւնները բաւական համարուեցան։ Ապա նկատողութեան առնուեցաւ սա կէտը թէ աղերսագիրներու յանձնաժողովին կողմէ այդ մասին տրուած որոշման նկատմամբ ի՛նչ ընելու է։ Նորէն վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ յանձնաժողովին յղել։ Ցետոյ կարդացուեցաւ գրութիւն մը Երզնկայի ուսանողներուն քննութեանց մասին, որ յանձնաժողովին յղուեցաւ։ Ատենադպիրը կարդաց Պարսկաստանի սահմանագլուխի Հէվլար գիւղէն ղրկուած հեռագիր մը, որով տեղացիները կը ծանուցանէին թէ իրենց ստացուածքները կողոպտուած են։ Այդ հեռագիրը նախապէս աղերսագիրներու յանձնաժողովին յղուած ըլլալով, Երեսփ. Ժողովին վերադարձուած էր կարդացուելու համար։ Հէքքեարի երեսփոխանը սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Երկու-երեք տարի առաջ Թահիր փաշայի նախագահութեամբ քննիչ մարմին մը գնաց և շատ մը տեղեր գրաւեց. Նաեւ բնական դիրքին և Հէքքեարի մօտ ըլլալուն բերմամբ հարկ եղաւ նոյն տեղը գիւղախումբ մը գրաւել, սակայն նկատողութեան չառնուեցաւ։ Հիմա պարսիկ բռնապետները այդ պարագան ոխակալութեան պատճառ մը կը նկատեն։ Նոյն տեղը մեր երկրին մէկ մասը կը կազմէ. պէտք է պաշտպանել՝ շրջակայքը գտնուած զինուորներով։ (Ծափահարութիւններ)։

Ուրիշ երեսփոխան մըն ալ յայտարարեց թէ ինք պարսկական սահմանագլուխի յանձնաժողովին մէջ գտնուած ըլլալով, գիտէ թէ նոյն տեղը օսմ. երկիրներուն մէկ մասը կը կազմէ։ Քուէարկութիւն կատարուելէ ետքը մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին յղել։ Բռնի վայրկեանի դադարէ մը ետքը՝ ժամ 10.25ին նիստը վերսկսաւ։ Նախ կարդացուեցաւ Սեւերեկի երեսփոխան Նուրէտտին պէյի ընտրական տեղեկագիրը և ընդունուեցաւ անոր երեսփոխանութիւնը։ Ատենապետը յետոյ յայտարարեց թէ Սահմանադրութեան վերաքննութեան յանձնաժողովը տակաւին գումարուած չէ և թէ պէտք է շուտով գործի ձեռնարկէ։ Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ սենեակ չկայ։ Ատենապետը յայտարարեց որ սենեակ մը կրնայ գտնուիլ։ Երեսփոխան մը կարդաց Այտընի նահանգին ժողովրդեան մէկ գիրը, որով կ'ըսուէր թէ Րէուֆ փաշայի անկարողութիւնը հաստատուած է, սակայն մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ նկատողութեան չառնել այդ գիրը։ Եօզղատի երեսփոխան Խալիլ էֆ. երկու գրութիւն ներկայացուցած էր, ըսելով որ Դամասկոսի բժշկական վարժարանին հաստատութենէն ի վեր Իզզէթ փաշայի հրամանով սպանդանոցի տուրքին վրայ յաւելում մը եղած էր որ տակաւին կը գանձուի և սակայն յայտնի չէ թէ ի՛նչ բանի յատկացուած է. ուստի այդ մասին բացատրութիւն կ'ուզէր։

Զոհրապ էֆ. — Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն այս ժողովէն չընդունուած տուրք մը չի կրնար գանձուիլ։ Հետեւաբար ջնջումի համար որոշում պահանջելը աւելորդ է, որովհետեւ հակառակ որոշում մը եթէ տանք, ատոր նշանակութիւնը այն կ'ըլլայ թէ կառավարութիւնը կրնայ գանձել այդ տուրքը, ինչ որ ընդունելի չէ։

Ժողովը որոշեց շաբաթ օրը այդ մասին բացատրութիւն ուզել կրթական նախարարէն։ Ուրիշ երեսփոխանի մը մէկ գիրը կարդացուեցաւ, որով կը հարցնէր թէ թուրքէհելլէն պատերազմին ատեն մեռնող զինուորներու զաւակներուն համար կազմակերպուած բարեգործական Պազարին հասոյթը ի՛նչ եղած է և ո՞րքանը բաշխուած է։

Իսմայիլ Հաքքը պէյ.— Այդ նպատակով յանձնաժողով մը կազմուած էր Սուլթանին հովանաւորութեամբ և Սէլիմ Մէլհամէի նախագահութեամբ։ Այդ յանձնաժողովին մէջ կը գտնուէին նաեւ Իպրահիմ փաշա ու կայս. փեսայ Ահմէտ փաշա։ Թէ՛ կայսրը և թէ օտարազգիները շատ մը արժէքաւոր առարկաներ նուիրեցին այդ Պազարին։ Հասոյթը եղաւ հարիւր հազար ոսկի, որով կալուածներ պիտի գնուէին պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող զինուորներու ընտանիքներուն, սակայն այդ նպատակով հաւաքուած գումարը գողցուեցաւ։

Մէկ քանի երեսփոխաններ ալ խօսելէ ետքը, որոշուեցաւ շաբաթ օրը տեղեկութիւն ուզել Մեծ-Եպարքոսէն։ Բէօթմանիայի երեսփոխան Ազմի պէյ հարցուց թէ Սելանիկի, Մանաստըրի ու Գոսովայի նահանգաց մէջ եկեղեցական անհամաձայնութեանց մասին կառավարութիւնը ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է։ Որոշուեցաւ այդ մասին շաբաթ օրը տեղեկութիւն ուզել ներքին գործոց նախարարութենէն։ Ցետոյ վիճաբանութիւն կատարուեցաւ Երեսփ. Ժողովին գումարմանց օրերուն վրայ և որոշուեցաւ որ ամէն օր ժամը 5-7½ ճիւղերը գումարուին և ժամը 8ին ալ Երեսփ. Ժողովը։ Ապա նկատողութեան առնուեցաւ Եվգաֆի գործերու վերաբերեալ ծրագիր մը, որ յղուեցաւ ծրագիրներու յանձնաժողովին։ Կարդացուեցաւ Երզնկայի երեսփոխան Իսմայիլ փաշայի մէկ գիրը, որով կը թուէր բռնապետութեան շրջանին Սէլիմ Մէլհամէի գործած զեղծումները Սըղընիի հանքին նկատմամբ։ Կը պահանջէր գործուած վնասներուն համար հատուցում մը ձեռք բերել և հալեցնելու գործողութիւնը նոյն հանքին մէջ կատարել։ Սինոպի երեսփոխանը կ'առաջարկէր ապօրէն և անիրաւ կերպով տրուած պատուանշանները հաւաքել ու հասոյթէն հիւանդանոց մը հիմնել Միթհատ փաշայի անունով. ամէն տարի երեսփոխաններու յատուկ տարեցոյց մը հրատարակել և երեսփոխաններուն համար ոսկի շքադրամներ հաստատել. Նաեւ թէ Սուլթանը գահակալութենէն անմիջապէս ետքը իր ստացուածքները ու կալուածները աւելցուցած, շատ մը ագարակներ ձեռք անցուցած է. միանգամայն Սուլթանը ստացած է վախճանեալ կայսեր շատ մը ստացուածքները ու կալուածները. պալատան մէջ մեծաքանակ ոսկի ու արծաթներ կան։ Սուլթանը բաւական դրամ ունի եւրոպական պանքաներուն մէջ. իր հիւանդութեանը միջոցին ուզած է իր ստացուածները փոխադրել կայսերազուն իշխաններուն։ Այդ ագարակներէն մէկ քանին կարելի է տիպար-ագարակի վերածել, պալատներէն մէկ քանին ալ կրնան Ռոպէրդ Գոլէճի նման վարժարաններու վերածուիլ։ Ատոնցմէ հասոյթեան վերաբերածները կրնան պահուիլ և միւսներն ալ պետական գանձուն փոխանցուիլ։ Այս ծրագիրը, առանց նկատողութեան առնուելու, մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ։ Թալըճճայի երեսփոխանը յայտարարեց թէ Մեծ-Եպարքոսին յայտագրին՝ Պոսնայի ու Հէրսէքի վերաբերեալ մասին մէջ Թալըճճայի գաւառին Էնիփազար բռնուած էր։ Որոշուեցաւ այդ մասին բացատրութիւն ուզել Մեծ-Եպարքոսէն։ Ժողովը նկատողութեան առաւ նաեւ զանազան առաջարկութիւններ։ Ատեանը փակուեցաւ ժամ 12ին։ Այսօրուան օրակարգին մէջ կան երեք խնդիրներ՝ այսինքն Հիճազի երկաթուղիին համար տեղեկութիւն ուզել վսեմաշուք Զիհնի փաշայէն, Եվգաֆի նախարարէն բացատրութիւններ ուզել և ժամանած գրութիւնները կարդալ։

—Ելմտական յանձնաժողովը երէկ առտու գումարուելով զբաղեցաւ 1908ի փոխառութեան խնդրով. որոշեց այդ մասին կարգ մը բացատրութիւններ ուզել ելմտական նախարարէն։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

ՖՈՒՉԷԻ ՄԷՋ ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՏՈՒՆԵՐ ՓԼԱԾ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ

Առջի օրը Իզմիրի շրջականները և Սաքըզի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։ Ֆուչէի ու Մէնէմէնի մէջ շատ մը շէնքեր մեծապէս վնասուած են։ Ժողովուրդը ահ ու դողի մատնուած, Իզմիրէն հեռագրով օգնութիւն խնդրեր է։ Մէնէմէնի մէջ վեց տուներ բոլորովին փլած են։ Ֆուչէի մէջ վնասը աւելի շատ է. նոյն իսկ մարդու կորուստ ալ պատահած է։ Կ'ըսուի թէ տասներկու հոգի մեռած և շատեր ալ վիրաւորուած են։ Իզմիրէն հարիւր չափ վրան և ուտելիք ղրկուած են արկածին վայրերը։

—Երէկ իրիկուն առնուած հեռագրի մը նայելով, միայն Ֆուչէի մէջ վեց հարիւր եօթանասունըինը տուներ փլած են։ Ցնցումները խիստ սաստիկ էին ու տեւական։ Գետնին տակէն ահարկու որոտումներ կը լսուէին։ Ժողովուրդը, խելայեղ, սկսեր է լեռները փախչիլ։ Շատ տեղեր գետինը ճեղքուեր է։ Փլատակներուն տակ մնացող մարդեր կան։ Երդիքներէն ինկած կղմինտրներէ ու քարերէ՝ շատերը վիրաւորուած ու մեռած են։ Ժողովուրդը սարսափած է և կը նախընտրէ լեռները բնակիլ։ Ձմեռուան սաստկութեան հետեւանքով ամէնէն աւելի վրանի պէտք կայ։

—Ֆուչէ Իզմիրի կեդրոնական գաւառին մէջ կը գտնուի և Իզմիրէն երեսուն մղոնի չափ հեռու է։ Բնական նաւահանգիստ մը և աղահանքեր ունի։ Բնակիչներուն մեծ մասը քրիստոնեայ է։ Տուներու թիւը երկու հազարի չափ է։

—Այտընի կուսակալութիւնը հեռագրեց Ներքին գործոց նախարարութեան թէ երկրաշարժէն արկածեալները պատսպարելու համար զինուորական հրամանատարէն ութսուն վրան ուզեր է, սակայն պատասխանուեր է թէ առանց արտօնութեան չի կրնար ղրկել։ Ատոր վրայ թաղապետութեան կողմէ հարիւր վրան ղրկուեր է։ Երկրաշարժի ցնցումները կը շարունակեն, որով նորէն վրանի պէտք կայ. ուստի այդ միջոցով հրահանգ պէտք է ղրկել զինուորական հրամանատարին։ Իզմիրէն ուտելիք կը ղրկուի արկածեալ վայրերը. Նաեւ նպաստամատոյց յանձնաժողովներ ալ կազմուած են, սակայն անբաւական կը նկատուին, քանի որ Ֆուչէի մէջ 679 տուներ փլած և բազմաթիւ անձեր անպատսպար մնացած են։ Մէնէմէնի ու գիւղերուն մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուած և տուներ փլած են։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը պէտք եղած տեղերը գրեց վրաններ ղրկելու և քանի հազար դրուշ յատկացնելու՝ անմիջական պէտքերու համար։

—Աղահանքերը գտնուող Հանրային Պարտքի վարչութեան պաշտօնեաներէն ութ հոգի մեռած են։

—Սամոսի, Գուշ Ատայի, Այվալըքի ու Մանիսայի մէջ ալ ցնցումներ զգացուեր են. Նաեւ Գասթէմոնիի նահանգին մէջ՝ Թոսիա, Թաշ Քէօփրի, Ջաֆրանպոլը, Արաճ ու Զանղըրը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Ծանուցուեցաւ թէ Թուրքիոյ և Աւստրիոյ համաձայնութեան վերաբերեալ բրոթօքօլը նախարարաց Խորհուրդին կողմէ ընդունուած և Աւստրիոյ դեսպանատան յանձնուած է Վիեննայի դահլիճին ղրկուելու համար։ Այդ բրոթօքօլին տրամադրութեանց համաձայն, Աւստրիա-Հունգարիա կը հրաժարի այն բոլոր իրաւունքներէն զորս Պերլինի դաշնագրութիւնը տուած է Եէնի Բազարի գաւառին մէջ։ Բրոթօքօլին թուականէն մինչեւ երեք տարի, Պոսնա ու Հէրսէք բնակող իսլամները պիտի կրնան առանց արգելքի իրենց բնակութիւնը փոխադրել օսմ. երկիրները։ Ատոնց գոյքերը և հողերը ամէն տեսակ բռնաբարութենէ զերծ պիտի ըլլան և իրենց ուզած կերպովը պիտի կրնան յանձնել։ Իսլամները կատարելապէս պիտի վայելեն Պոսնայի և Հէրսէքի միւս ժողովուրդներուն քաղաքական ու քաղաքային բոլոր իրաւունքները։ Մզկիթներուն մէջ Սուլթանին համար աղօթքներ պիտի ըլլան։ Եվգաֆի իրաւունքները պիտի պաշտպանուին։ Բնաւ արգելք պիտի չյարուցուի իսլամներուն և անոնց կրօնական պետերուն յարաբերութեանց մասին։ Այդ պետերը, առաջուան պէս, ենթակայ պիտի ըլլան Շէյխ-իւլ-Իսլամին, որ պիտի տայ անոնց պաշտօնին վերաբերեալ հրովարտակները։ Բրոթօքօլը վաւերացուելէն թուականէն մինչեւ տասնըհինգ օր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ օսմ. կառավարութեան երկուքուկէս միլիոն օսմ. ոսկի պիտի հատուցանէ՝ իբրեւ արժէք Պոսնայի ու Հէրսէքի մէջ գտնուող և օսմ. կառավարութեան վերաբերող զանազան կալուածներու։ Աւստրիա յանձն կ'առնէ բրոթօքօլը վաւերացուելէն ետքը մինչեւ երկու տարի առեւտրական դաշնագրութիւն մը կնքել Թուրքիոյ հետ։ Աւստրիա կը հաւանի 1909 մարտ 1/14էն սկսեալ օսմ. երկիրներու մէջ մաքսը հարիւրին տասնըմէկէն տասնըհինգի բարձրացուելով, հինգ տարիներու համար մենավաճառ հաստատուելուն և կամ ատոնց մաքսերուն յաւելմանը։ Այդ առարկաներն են՝ քարիւղ, սիկառէթի թուղթ, լուցկի, ալքօլ և խաղի թուղթ։ Պայման դրուած է սակայն որ միեւնոյն ատեն միեւնոյն գործողութիւնը ուրիշ երկիրներու ներածմանց համար ալ գործադրուի, առանց բացառութեան։ Բրոթօքօլը նաեւ կը վերաբերի Թուրքիոյ մէջ աւստրիական նամակատուններու ջնջման։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԶՕՐԱԲԱՆԱԿ

Պատերազմական նախարարութիւնը ծանոյց պէտք եղած տեղերը՝ իւրաքանչիւր թաղերու մէջ պատրաստել քսանմէկ տարեկան եղող իսլամ և ոչ-իսլամ բոլոր երիտասարդներուն մէկ ցուցակը՝ զինուորագրութեան նոր կանոնագրին համաձայն։ Միւս կողմէ ազգային զօրաբանակ մը պիտի կազմուի Կ. Պոլիս գտնուող և 23էն 38 տարիքը ունեցողներէն. իսկ 38էն մինչեւ 44 տարեկանները ալ իբրեւ կամաւոր պիտի կրնան մտնել նոյն զօրաբանակը։ Զօրաբանակը վաշտերէ պիտի բաղկանայ՝ Կ. Պոլսոյ թաղերուն վրայ բաշխուած։ Արձանագրութեան գործողութիւնները պիտի կատարեն թաղապետական շրջանակները։ Շաբաթը չորս օր՝ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի ու հինգշաբթի, մարզանքներ պիտի կատարուին՝ առտուները արեւը ծագելէն մինչեւ երկու ժամ ետքը։ Հագուստները «խաքի» գոյն պիտի ըլլան՝ այսինքն որսորդ զինուորներու հագուստին նման։ Իւրաքանչիւր անհատ ինք պիտի շինել տայ իր հագուստը. իսկ աղքատներուն՝ կառավարութիւնը պիտի տայ։ Պանթալոններուն վերի մասը՝ լայն և վարի մասն ալ նեղ պիտի ըլլան։ Ազգային զօրաբանակին զօրքերը զէնքի տակ գտնուած ատեննին՝ այսինքն մարզանքի, ռազմափորձի ու պատերազմի ատեն զինուորական պատժական օրէնքին տրամադրութեանց ենթակայ պիտի ըլլան. իսկ իրենց ծառայութիւններէն դուրս՝ քաղաքային օրէնքին։ Ազգային զօրաբանակը պիտի դադրի այն ատեն երբ հիմա 23 տարեկան եղող և նոյն զօրաբանակը մտնողները 38 տարեկան ըլլան։ Ազգային զօրաբանակը միայն Կ. Պոլիսը պիտի պահպանէ և երբ բոլոր իսկ զինուորները պատերազմի ատեն ուրիշ տեղ ղրկուին, մայրաքաղաքին բարեկարգութեան ալ պիտի հսկէ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ոստիկանութեան նախարար Սամի փաշա, կ'ըսէ Սէրվէթի, Ֆէտայիներու Ընկերութեան միջադէպին առթիւ առաջ եկած յուզման ու դժգոհութեան հետեւանքով հրաժարեցաւ, բայց չընդունուեցաւ։

—Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն մենաշնորհ խնդրուեցաւ Սալըբազարէն մինչեւ Բերա շոգեշարժ թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար։

—Հեռագրական լուրի մը նայելով Շահին զինուորները պաշարեր են Դաւրէժը։

—Պետական Խորհուրդին յանձնուեցաւ այն տեղեկագիրը որով կ'առաջարկուի յառաջիկայ ելմտական տարին, որ պիտի ըլլայ 1288, սկսիլ փետրուար 16էն. Նաեւ կառավարական պաշտօնատուններուն մէջ ալ եւրոպական ժամացոյց գործածել։

—Անգլիա գտնուող սեղանաւորական հաստատութիւն մը մենաշնորհ խնդրեց ելեկտրաշարժ թրամուէյ հաստատելու Գատըգիւղի, Սկիւտարի, Ալէմ Տաղի, Գըզըլ Թոփրաքի ու Էրէնքէօյի մէջ և շրջականները. Նաեւ քաղաքապետութեան 600,000 ոսկի փոխ տալ հարիւրին չորս տոկոսով։

—Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց ջնջել Երզրումի ամրոցներուն համար զանազան նահանգներէ գանձուած տուրքը։

—Պուլկարիա նորանոր կազմակերպութեանց ձեռնարկած է իր բանակին մէջ։

—Ֆէտայիներու Ընկերութեան վերագրուածները կ'երեւայ թէ բնաւ չեն հաստատուած։ Հուզուրը Ումումիյէ այսօր սկսաւ հրատարակուիլ։

—Անձնապահ զօրաբանակին հրամանատարը գրեց պատերազմական նախարարութեան՝ նոյն զօրաբանակը փոխադրել կայս. պալատ գտնուած մաքսիմ հրացանները։

—Թագվիմի Վագայի կը հերքէ հայաբնակ գաւառներու կացութեան մասին Եէնի Կազէթայի գրածները և մանրամասնութիւն կը պահանջէ։ Սովին համար կ'ըսէ թէ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են. իսկ անօթութենէ մարդ մեռած ըլլալու մասին տեղեկութիւն մը չկայ։

—Կայսրը շնորհեց Գանտիլլիի բարձունքը գտնուած և վախճանեալ Ատիլէ իշխանուհիին վերաբերող պալատը՝ աղջկանց բարձրագոյն վարժարանի վերածուելու համար։

—Ծերակոյտին յանձնաժողովը որոշեց որ նոյն ժողովին վիճաբանութիւնները հրապարակաւ կատարուին։

—Երուսաղեմի Ցունաց պատրիարքական խնդրոյն քննութեանը համար քաղաքապետ Ձիվէր պէյէ, վճռաբեկ ատեանին անդամ Բոսթաքի Վաեանի էֆ.է և կրօնից տեսուչի օգնական Պէհա պէյէ կազմուած յանձնաժողով մը պիտի ղրկուի։

—Սապա փաշա, անձնական տկարութեան պատճառով, հրաժարեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսուչի պաշտօնէն։

—Բերայի ոստիկանութեան պաշտօնատունը պիտի վերաշինուի աւելի հոյակապ կերպով։

—Իմացուելով որ Մեծ Կղզիի մէջ հսկողութեան տակ գտնուող նախկին պաշտօնատարները պիտի փախչին, Մեծ-Եպարքոսը գրեց ներքին գործոց նախարարութեան որ աւելի ուշադրութեամբ հսկողութիւն կատարուի։

—Զաֆրանպոլի մէջ, առջի օրը, պուլկար սպաները երկու անիշխանական ձերբակալեր են՝ մէկը ֆրանսացի և միւսն ալ ռուս։ Ատոնք Ֆէրտինանտի վրայ մահափորձ պիտի կատարեն եղեր։

—Շիրքէթի Խայրիէի բաժնետէրերու ժողովը վարչական Խորհուրդի նախագահ ընտրեց փոխ-նախագահ Բէյէճիզատէ Հիքմէթ պէյը, որուն յաջորդեց Պէյքօզի երեսփոխաններէն Մուսթաֆա պէյ։ Վեց նոր շոգենաւներու շինութիւնը պիտի յանձնարարուի շուտով։

—Մարաշի կառավարիչ անուանուեցաւ Բրիզրէնի նախորդ կառավարիչ Հայտար պէյ և Բօղանի ալ Պէյրութի նախորդ կառավարիչ Հասան Ֆէհմի էֆ.։

—Դաւրէժէն երէկուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ Շահին զօրքերը, որոնք Սամէտ խանի հրամանատարութեամբ Դաւրէժը պաշարած էին, երեք անգամ յարձակելէ ետքը, պարտուելով փախեր են։

—Գահաժառանգ իշխան Րէշատ էֆ. այսօր ներկայ պիտի ըլլայ Երեսփ. Ժողովին վիճաբանութեանց։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 17 յուն.— Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ հակառակ սերպ լրագիրներու պատերազմաշունչ յօդուածներուն, կացութիւնը աւելի ողջմտօրէն կը գնահատուի։ Նկատի առնելով Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Թուրքիոյ համաձայնութիւնը և տէրութեանց բռնած դիրքը, պատերազմի գրգռում մը յիմարական բան պիտի ըլլայ։ Սերպիա ալ պէտք է համաձայնի։ Իսկ Պոսնայի ինքնօրէնութեան վրայ չի խօսուիր իսկ։

ՄԷՍԻՆԱ.— Ողողումի մը առաջքը առնելու համար ամէն միջոց ի գործ կը դրուի։ Հետազօտութիւններ կը կատարուին՝ զինուորական մթերանոցներու մէջ գտնուած արմտիքները ազատելու համար։ Օդը միշտ անձրեւոտ է։ Կարգ մը վաճառատուններ բացուած են։

ՀՌՈՄ.— Օսմ. դեսպան Հագգը պէյ Թագաւորին ներկայացաւ։

ՍԹՕՔՀՈԼՄ.— Նշանաւոր երկրախոյզ Սվէն Հէտին, իր վերադարձին առթիւ, խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ։ Թագաւորը Մեծ Արծիւի պատուանշանը տուաւ Սվէն Հէտինի։

ՑԷԹԻՆՆԷ, 18 յուն.— Սեւ Լերան լրագիրները կ'ըսեն թէ սահմանադրական Թուրքիա պէտք է իր գաւառներուն ցոյց տայ թէ գիտէ լաւ գնահատել իր նախահարց պատմական քաջագործութիւնները, հետեւաբար չհամաձայնիլ Աւստրիոյ հետ, դրամի փոխարէն ծախելով այն երկիրը, զոր Օսմանցիները սուրով վաստկած են։ Այդպիսի համաձայնութիւն մը պիտի վնասէ Թուրքիոյ ազդեցութեան։ Պատերազմով ձեռք բերուած երկրին վաճառումը ամէնուն կողմէ պիտի նկատուի ակներեւ ապացոյց մը Երիտասարդ Թուրքիոյ տկարութեան և մահացու հարուած մը Օսմանցիներու ազգ. քաղաքականութեան։

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Ժօրէս ուժգնօրէն քննադատեց դահլիճին քաղաքականութիւնը Մարոքի մասին։ Պահանջեց որ ֆրանսական զօրքերը անմիջապէս հեռանան Մարոքէ ու ֆրանքօ-գերման մերձեցում մը գոյանայ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն պատասխանեց Ժօրէսի թերթին Իւմանիթէի կողմէ մղուած պայքարը, որ գերման հայրենամոլ մամուլին հաւանութեան միայն կ'արժանանայ։ Նախարարը յայտարարեց թէ Ֆրանսա չէ շեղած Ալճեզիրասի դաշնանախորհուրդին կողմէ իրեն յանձնուած դերէն։ Բայց Ֆրանսա չպիտի հրաժարի իր վայելած առաւելութիւններէն և ունեցած իրաւունքներէն։ Պ. Բիշոն ջատագովեց յետոյ դահլիճին քաղաքականութիւնը, յարեց թէ Ֆրանս. զօրքերը աստիճանաբար պիտի հեռանան Մարոքէ։ Գալով ֆրանքօ-գերման համաձայնութեան մը, Պ. Բիշոն ըսաւ թէ կուսակից չէ անոր, գէթ Պ. Ժօրէսի առաջարկած պայմաններով։ Դահլիճը վստահութեան քուէ ստացաւ ստուար մեծամասնութեամբ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպ լրագիրները կ'ըսեն թէ Աւստրիոյ և Թուրքիոյ համաձայնութեամբ, երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող խնդիր մը միայն պիտի լուծուի։ Մնաց որ՝ այդ համաձայնութիւնը իրաւունք դէմ պիտի հանէ մէկ կողմէն Աւստրիան, միւս կողմէն Սեւ Լեռն ու Սերպիան։ Թուրքիոյ գոհացում տրուելէ յետոյ, պէտք է Եւրոպա նկատի առնէ նաեւ սերպական շահերը։ Սերպիա երբեք տեղի չպիտի տայ դրամի փոխարէն։ Եթէ երբեք մեծ տէրութիւնները կ'ուզեն պատերազմի մը առաջքը առնել, պէտք չէ որ թոյլ տան Պոսնա-Հէրսէքի կցումը, առանց նախապէս կատարելու գոհացում տալու Սերպիոյ և Սեւ Լերան։ Եթէ երբեք Սերպիա ու Սեւ Լեռ համաձայնին Աւստրիոյ հետ, դարձեալ Պոսնա-Հէրսէքի խնդիրը եւրոպական սուր հանգամանք մը պիտի ունենայ միշտ և բռնաբարում մը Պերլինի դաշնագրութեան։ Սերպ կառավարութիւնը ամէն միջոց ի գործ պիտի դնէ փութով, ազգ. շահերը պաշտպանելու համար։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Սլօվօ երկու ուշագրաւ յօդուածներ կը հրատարակէ, աւստրօ-հունգարական քաղաքականութիւնը արդարացնող։ Այդ յօդուածներէն մէկը կը պաշտպանէ Պոսնա-Հէրսէքի մասին Աւստրիոյ բռնած ուղղութիւնը, և Պալքանեան պետութեանց խորհուրդ կուտայ մտացածին գաղափարներ չհետապնդել, Պալքանեան դաշնակցութիւն մը անիրագործելի և նոյն իսկ վնասակար ըլլալուն համար։ Համասլաւական Վէչէր թերթը կ'ըսէ թէ Սլօվօ ազդուած է Մոսքուացի վաճառականներու կողմէ, որոնց գլուխը կը գտնուին գերմանասէր պարոններ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ ֆոն Պիւլով իշխանը յայտարարեց թէ իր պարտքն էր վեհապետը պաշտպանել։ Երբեք չեմ թերացած այդ պարտականութեան մէջ, ըսաւ նախարարապետը, և եթէ չկարենամ վեհապետին գործերուն պատասխանատուութիւնը ստանձնել, պիտի խնդրեմ որ հրաժարականս ընդունի։ Ֆոն Պիւլով իշխանը ամէն ինչ ըրած է, որպէսզի գէշ մեկնութիւն չտրուի վեհապետին խօսքերուն։ Պէտք է հոգ տանիլ որ ո և է անհամաձայնութիւն չծագի կայսեր ու ժողովուրդին միջեւ, և վեհապետական դիրքը ո և է վտանգի չմատնուի։ Ընկերվարութեան դէմ մղուած պայքարը ձախողած է քաղաքային կուսակցութեանց անհամաձայնութեան պատճառաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զարը հաւանեցաւ համալսարանական հանգանակութեան մը՝ հարկ եղած գումարը հայթայթելու սաւառնակներու շինութեան համար, որոնք պատերազմի մէջ պիտի գործածուին։

ԲՈՐԹՍՄՈՒԹ.— Այսօր շինութեան ձեռնարկուեցաւ նոր մարտանաւի մը։ Նէփթիւն անունը պիտի կրէ և Տրէտնօթի բարեփոխուած ձեւով պիտի շինուի։ Երկու տարիէն պիտի աւարտի շինութիւնը։ 20,200 թոնօ տարողութիւն պիտի ունենայ, 2 միլիոն անգլ. ոսկի արժէքով։

ՄԷՍԻՆԱ.— Անցեալ գիշեր բուռն հրդեհ մը ծագեցաւ կործանած տուներուն մէջ։ Սաստիկ հով ըլլալուն՝ կարելի չեղաւ հրդեհը մարել, թէեւ սահմանափակուած է։ Ալեատան ցնցում մը զգացուեցաւ երէկ գիշեր։

ՀՌՈՄ.— Ֆօլիի մէջ երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուած է։ Մեծ խուճապ կը տիրէ ժողովրդեան մէջ։ Ո եւ է վնաս չկայ։

ՌԷՃԻՕ-ՏԻ-ՔԱԼԱՊՐԻԱ.— Առտուն երկու ցնցումներ զգացուեցան, երկուքն ալ զօրաւոր։ Ժողովուրդը յուզման մէջ է։ Ձիւն կը տեղայ։

ՀՌՈՄ.— Մէսինայի նաւահանգիստը այցելելու պաշտօն ունեցող քննիչ յանձնախումբը վերադարձած է։ Յանձնախումբը սա եզրակացութեան յանգած է թէ երկրաշարժէն ետքն ալ Մէսինա մնացած է ապահով և ընդարձակ նաւային կայան մը, քարափի վրայ առաջ եկած վնասները մեծ բան մը չըլլալուն։ Բէլօբօյի փարոսը, որուն աշտարակը 40 մէթր բարձրութիւն ունի, դիմադրած է ցնցումներուն։ Յանձնաժողովը անյապաղ կը նկատէ նաւակայքը ամրապնդել։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարը հրահանգներ տուած է այդ մասին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռուսական փոխառութեան մէջ Անգլիոյ մասնակցութեան բաժինը 4—5 անգամ աւելի ստորագրուեցաւ։

ՄԻՒՆԽԷՆ.— Երկու կառախումբեր իրարու ընդհարեցան։ Չորս մեռեալ և բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

ՍԹՐԱՆԿՈՒՍ.— Գործարանի մը մէջ կաթսայի մը պայթման հետեւանքով երկու գործաւոր մեռան և հինգ հոգի վիրաւորուեցան։

ՏԱՔՍ.— Երկու կառախումբեր ընդհարեցան Բիւյօթի մէջ։ Մինչեւ հիմա երկու մեռեալ և տասնըչորս վիրաւոր կան, որոնց չորսը՝ ծանրապէս։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

ԱՐՇԵԼԵԱՆ-ԱՏՄԱՃԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Գատըգիւղի Ձմեռնային թատրոնին մէջ այս գիշեր, տեղացիներու փափաքին վրայ՝ Պէտք չէ՛ անունով մէկ արարով տեսարան մը և Ապահարզանի անակնկալները անունով երեք արար կատակերգութիւնը։

* * *

Վաղը գիշեր
Ի պատիւ Պ. Ատմաճեանի

Արտակարգ ներկայացում մը։ Պիտի ներկայացուի Անազնիւները անունով տրամը 3 արար և Անգլիերէն խօսելու եղանակը անունով կատակերգութիւնը մէկ արար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Ս. Ծննդեան տօնը առաջին անգամ ըլլալով երեքշաբթի օր Թրքահայերը տօնեցին իբրեւ սահմանադրական Հայեր, ազատ քաղաքացիներ:

Մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիները լեցուած էին խուռն բազմութեամբ եւ քարոզիչ եպիսկոպոսները ու վարդապետները պատարագեցին:

Մայր Եկեղեցիին մէջ երեքշաբթի առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Վեհ. Հայրապետը. երկսեռ խուռն բազմութիւն այս առթիւ գրաւած էր ամբողջ տաճարը: Ն. Վեհափառութիւն ճաշու գրքէն վերջ բնաբան ունենալով՝ «Ծնաւ նոր Արքայ ի Բեթղեհէմ քաղաքի, որդիք մարդկան օրհնեցէք զի վասն մեր մարմնացաւ» խօսքը, նախ գեղեցիկ եւ պարզ կերպով բացատրեց մեծ Վարդապետին ծնունդը, որ աշխարհի ամէն բռնակալութիւններու հանդէպ յաղթանակը տարաւ մարդկութեան տալով քաղաքակրթութեան սերմերը: Իզմիրլեան Հայրիկ օրինակներ մէջ բերելով Հայոց պատմութենէն, յորդորեց ներկայ հաւատացեալները որ վառեն այն բարեպաշտութեամբ, որով տոգորուած էին մեր նախնիքը: Ն. Վեհափառութիւն վերջացնելով իր քարոզը մաղթեց որ Աստուած մեր տառապեալ ազգը, որ հինգ վեց ամիսէ ի վեր ազատութեան շունչը կը քաշէ, պահէ աւելի ազատ վիճակի մէջ եւ անսասան պահէ Հայ Եկեղեցին ամէն բռնակալութեանց հանդէպ:

Պատարագի արարողութիւններէն ետքը, Ջրօրհնէնքի կարգը կատարուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ, ուրկէ ետք, Վեհ. Հայրապետը ինչպէս խթման իրիկունը, երեքշաբթի կէս օրին ալ Թաղ. Խորհրդոյ հրաւէրին վրայ, Նախագահեց ճաշի սեղանին, որու միջոցին ազգ. երեսփոխան Հայկ Էֆ. Խօճասարեան գեղեցիկ բանախօսութիւնով մը «բարի երթ» մաղթեց Ն. Վեհափառութեան՝ Ազգընտիր Հայրապետին:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ երէկ Ն. Վեհափառութիւն Ս. Հայրապետը, Ազգ. Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ ընդունեց Ազգ. Երեսփոխանները, Վարչական ու Տեսուչ Խորհուրդներու անդամներուն, ամէն ազգէ ծանօթ անձնաւորութիւններ ու շնորհաւորական այցելութիւններ: Այս առթիւ Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ ատենապետ Տիար Մինաս Չերազ ի դիմաց Ընդհ. Ժողովին կարդաց հետեւեալ բանախօսութիւնը.

Վեհափառ Տէր

Ազգային Ժողովի Մայր-Դիւանը քաղցրը պարտաւորութիւն մը կը կատարէ այսօր, Ամանորի ու Ծնունդի առթիւ իր սրտեռանդ մաղթանքներն ուղղելով ձեր Վեհափառութեան: Ամբողջ երեսփոխանութիւնը, ամբողջ ազգը երկար ու երջանիկ տարիներ կը մաղթեն այն քաջ հովուին որ գիտցաւ՝ վտանգի պահուն՝ իր անձը դնել իր ոչխարներուն վրայ:

Վերջացող տարին օսմանեան պատմութեան փառաւորագոյն էջն է, Կոստանդնուպոլսի առման Թուականէն ի վեր: Այդ տարւոյն մէջ է որ բռնապետութիւնը գահընկէց եղաւ եւ ժողովուրդը, Ազատութեան ու Արդարութեան վրայ կըրթնած, ձեռք առաւ գերիշխանութեան մականը: Օսմանեան Խորհրդարանը իր դուռները բացաւ ժողովուրդի ներկայացուցիչներուն առջեւ, որոնց պաշտօնն է երկրին ճակատագիրը վարել Ազատութեան, Հաւասարութեան ու Եղբայրութեան սկզբունքներուն համեմատ:

Այդ յիշատակելի տարւոյն մէջ տեղի ունեցան ուրիշ երկու դէպքեր ալ, որոնք մանաւորապէս մխիթարական են հայ ժողովուրդին համար, Ազգային Սահմանադրութեան վերահաստատումէն յետոյ: Ազգային Ժողովը Կոստանդնուպոլսի պատրիարքական գահը բարձրացուց բռնապետութեան աղետաւորագոյն զոհերէն մին, յաւերժայիշատակ Մկրտիչ Խրիմեանի աքսորանաց ժառանգորդը, այն պատուական եկեղեցականը որ մեր հին հայրապետները կը պատկերէ իր անբասիր կենցաղով ու պատկառելի անձնաւորութեամբ: Էջմիածնի Համագումար Ժողովը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Հովուապետութեան կոչեց միեւնոյն եկեղեցականը, Տաճկաստանի, Ռուսաստանի, Պարսկաստանի, Հնդկաստանի, Եգիպտոսի ու Ռումանիոյ պատգամաւորներուն միաձայն քուէով, եւ Վեհափառ Զարին արդարասիրութեանը շնորհիւ, ի մօտոյ Լուսաւորչի Աթոռին վրայ բազմած պիտի տեսնենք Ն. Ս. Օծութիւնն Տ. Տ. Մատթէոս Բ. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց:

Ձեր Վեհափառութիւնը, երջանկայիշատակ Ներսէս Վարժապետեանի գահը բարձրանալով այս երկրորդ անգամ, իր վրայ դրուած յոյսերը իրագործեց, աջակցութեամբ անխոնջ Քաղաքական Ժողովի մը եւ մեղուաջան Տեսուչ Խորհուրդներու: Փոթորիկներէ ծեծուած ազգային նաւը յաջող կը սուրայ այժմ, զի փորձ նաւապետը, նորէն իր պաշտօնին գլուխն անցնելով, սկսաւ վարել զայն աներկիւղ, աչքը Նոր հորիզոններու վրայ յառած:

Սակայն որքան իմաստուն ու անկեղծ ըլլայ ազգապետ մը, չի կրնար մեծ դեր մը խաղալ, եթէ գործօն աջակցութիւն մը չգտնէ ժողովուրդէն: Ամբողջ ազգը, Ձեր Վեհափառութեան բոլորանուէր հովանաւորութենէն օգտուելով, պարտաւոր է մեծ ճիգ մը թափել, մանաւորապէս իր կրթական ու տնտեսական վիճակը բարւոքելու համար: Պէտք է որ մեր վարժարանները, Գէորգեան Ճեմարանէն կամ Կեդրոնականէն սկսելով մինչեւ յետին մանկապարտէզը, կատարելագործուած ու միօրինակ ծրագրի մը աստիճանաւորումներուն ենթարկուին, եւ մեր աղքատիկ դասերուն նիւթական վիճակը այնպէս ըլլայ որ ապրուստի ապահովութիւնը վերջ տայ գաղթականութեան ազգակործան աղէտին:

Ստոյգ է թէ, Ձեր Վեհափառութեան յաղթական վերադարձէն ի վեր, մեր մօտաւոր ու հեռաւոր ազգակիցներէն շատեր գնահատելի զոհողութիւններ յանձն առին, գաղթած կամ քաղցած գաւառացիներուն օգնելու համար: Սակայն այս օգնութիւնը առժամեայ հանգամանք մը ունենալով, անբաւական է բնականաբար, հրդեհի մը վրայ թափուած դոյլ մը ջուրի պէս: Պէտք է որ ապրուստի միայն միջոցներ հայթայթենք գաւառական կարօտ ընտանիքներուն, աժան գիւղեր ու հողեր գնելով եւ հոն հաստատելով զանոնք ի մշակութիւն, կամ փոքր գումարներ փոխ տալով անոնց՝ թեթեւ դրամագլուխով ձեռնարկելի գործերու համար: Եւ որպէս զի կարելի ըլլայ գիտակցութեամբ ու կանոնաւորութեամբ մատակարարել այս օժանդակութիւնը, որ նուաստացուցիչ չըլլալու առաւելութիւնն ալ ունի, անհրաժեշտ է որ վերահաստատենք Ներսէս Պատրիարքի օրով եւ Յովհաննէս Կիւմիւշխանի նախաձեռնութեամբ կազմուած Տնտեսական Միութիւնը, ինչպէս որ վերահաստատուեցան Միացեալ ու միւս ուսումնասիրաց ընկերութիւնները:

Չենք անգիտանար, Վեհափառ Տէր, թէ, որպէս զի հայ ժողովուրդի կրթական ու տնտեսական վիճակը բարւոքի լրջօրէն, հարկ է որ հարստահարութիւնը դադրի ազգային ճակատագրին անբաժան մասն ըլլալէ: Ցաւալի է որ, Օսմանեան Սահմանադրութեան հռչակումէն հակառակ, հին ոգին դեռ կը տիրապետէ ինչ ինչ գաւառներու մէջ եւ չարիք կը նիւթէ մեր ազգակիցներուն դէմ: Օսմանեան պատմութեան այն մռայլ շրջանին մէջ ուր հայրենասէր Միտհատ փաշա մը Զմիւռնայի Ֆրանսական հիւպատոսարանը եւ հայրենասէր Սայիտ փաշա մը Կոստանդնուպոլսի անգլիական դեսպանատունը կ'ապաստանէին, մենք ալ դիմեցինք Անգլիոյ ու Ֆրանսայի՝ անտանելի վիճակէ մը ազատելու համար, նման հիւանդին որ, իր սովորական բժիշկին դեղերէն դարման չը գտնելով, կը ստիպուի օտար բժիշկներու դուռը ափ առնել: Արդարութեան գահակալումէն ի վեր, կացութիւնը փոխուած է գլխովին, եւ այժմ կրնանք ճակատաբաց դիմել մեր բնական բժիշկին այն է օսմանեան կառավարութեան, եւ մեր ցաւերուն դարմանը խնդրել: Խնդրել՝ ոչ թէ քննադատի դառնացած ոգիով, այլ գործովի չէզոքը ընտանիքի մէկ անդամին որ իր ու միւս անդամներուն բարւոյն համար սիրտ կը հացնէ:

Եթէ սահմանադրական Թուրքիան ականջ դնէ իր հայ հպատակներու բարեկամական ձայնին, նոր տարին օրհնութիւններու թուական մը պիտի բանայ օսմ. ազգին ու հայրենիքին համար, որոնց բարօրութեանը մէջ ամէն Հայ իր անհատական ու ազգային բարօրութիւնը կը տեսնէ:

Վեհափառ Տէր, Տաճկահայոց Պատրիարքութենէն Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան բարձրացաք այժմ: Անհուն է մեր ուրախութիւնը, զի Էջմիածին շատ մօտիկ է մեր սրտերուն եւ զի գիտենք թէ «Երկաթէ Կաթողիկոս»ի մը պէտքն զգալի է հոն: Այլ մեր ցնծութեան կը հաւասարի մեր վիշտն ալ, երբ կը մտաբերենք թէ արի ու բարի Հայրիկէ մը պիտի որբանանք, ճարտար ղեկավարէ մը պիտի զրկուինք, մինչ խոշ ու խութ մեզ դէմ կը ցցուին սեւ ծովերուն վրայ: Սակայն պիտի մխիթարուինք, մտածելով թէ Ձեր Վեհափառութեան կարճատեւ պատրիարքութիւնը անմոռանալի դաս մը պիտի ըլլայ մեր եկեղեցականութեան համար, եւ պիտի սորվեցնէ անոր թէ Հայ ժողովուրդը գիտէ գնահատել ուղղութիւնն ու առաքինութիւնը, վարձատրել անշահախնդրութիւնն ու նկարագրի ազնուութիւնը, եւ սարկաւագութենէ մինչեւ կաթողիկոսութիւն բարձրացնել ամէն եկեղեցական որ ունի մաքուր սիրտ ու մաքուր ձեռքեր:

Ս. Հայրապետը պատասխանելով Չերազ էֆ.ի ըսաւ թէ՝ «ինչպէս ուրիշ անգամներ յայտնած եմ, այս անգամ եւս կ'ըսեմ թէ իմ անձնական արժանիքներս չէ որ կը գնահատուին, այլ ազգը ի'նք համակրութիւն մը ծնուցած է իր մէջ իմ մասիս: Թէ՛ նախկին եւ թէ արդի Պատրիարքութեան ընթացքիս մէջ շրջապատուած եմ այնպիսի ժողովներէ որոնք իսկական զօրավիգ մը եղած են ինծի, եւ այսօր հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ արդի ժողովներուն որոնց օժանդակութեամբ կը համարձակիմ ըսել թէ իմ երկամեայ պատրիարքական պաշտօնավարութեանս մէջ կրցած եմ օգտակար հանդիսանալ:

«Ազգը զիս Թուրքիայէն Ռուսիա կը ղրկէ: Ազգին կամքը թող ըլլայ: Քառասուն տարիներէ ի վեր սահմանադրական զգացումներով լի սիրտ մը կը ղրկէք այնպիսի տեղ մը ուր չեմ կարծեր թէ կարելի ըլլայ վայելել այդ ազատութիւնը: Երբ ազգը կ'ուզէ որ իմ ծերունի եւ հիւանդագին վիճակիս մէջ աշխատիմ. պի'տի աշխատիմ. բայց ինչ որ յայտնի է, սա է թէ ո'չ մէկ Պատրիարք ո'չ մէկ կաթողիկոս չկրնար օգտակար հանդիսանալ եթէ աջակիցներ չունենայ: Ընդհ. Ժողովին քուէով պատուեալ Քաղ. Ժողովը այնպիսի հիմնական կէտերով եւ կարեւոր հարցերով կը զբաղի, որոնք ձեր գնահատութեան պիտի արժանանան եթէ երեւան ելլեն:

«Այս յայտնութիւններէն վերջ շնորհաւորելով Ծնունդը մեծ Վարդապետին որ մեծ գաղափարը բերաւ աշխարհին թէ ընդհանուր մարդիկ հաւասար են իրարու. կը մաղթեմ որ մանկացեալ Յիսուսը մեր բոլոր աշխատութիւնները ուռճացնէ: Թրքահայերու կեանքն ալ խաւարի մէջ էր եւ մեծ զոհողութիւններով կրցանք ձեռք բերել ազատութիւնը եւ մեր նաւը խաղաղ նաւահանգիստը առաջնորդեցինք, բայց նաւը հաստատուն կերպով չէ խարսխուած. կը յուսանք որ հոն հաստատ կը մնանք եւ մեր ջանքերը ի գործ կը դնենք ազգին եւ ընդհանուր երկրին շահուն համար: Իմ վերջին յանձնարարութիւնս է հայ ժողովուրդին, պատկառիլ օրէնքէն, հնազանդիլ օրէնքին, յարգել զայն եւ խղճմտութեամբ հետեւիլ անոր տրամադրութիւններուն:» Օրէնք չունենալը կը նմանի անղեկ նաւի մը որ կը տարուբերի փոթորկայոյզ ծովի մէջ: Իզմիրլեան Հայրիկ աւարտեց իր խօսքերը, շնորհաւոր Ծնունդ եւ Նոր Տարի մաղթելով:

Ն. Վեհափառութեան այս մաղթանքները վերջացան «ամէն»ներու եւ ծափահարութիւններու մէջ. մաղթանքներ ու ծափահարութիւններ որոնք անկեղծ էին այնքան՝ որքան կեղծաւոր էին ու բռնի, մինչեւ անցեալ տարի այդ միեւնոյն դահլիճին մէջ տեղի ունեցող բանախօսութեանց միջոցին եղած մաղթանքներն ու ծափահարութիւնները:

Ներկաները պատուասիրուելէ վերջ մեկնեցան:

Մինչեւ իրիկուն Վեհափառը շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց: Ն. Վեհափառութեան այցելեցին բողոքական ազգապետը, ֆրանսական դեսպանատունէն՝ Գալըպճեան էֆ. որ թէ՛ Ս. Ծնունդը եւ թէ Իզմիրլեան Հայրիկի կաթողիկոսական ընտրութիւնը շնորհաւորեց Պ. Գոնսթանի կողմէ: Այցելեց նաեւ Ասորւոց Պատր. Փոխանորդը:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ս. Հայրապետը ընդունելով Բերայի Թաղ. Խորհուրդին Թախանձագին հրաւէրը ամսոյս 25ին կիրակի օրը, հանդիսաւոր Հայրապետական Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ: Այս առթիւ Թաղ. Խորհուրդը այժմէն կարգադրութիւններ պիտի տեսնէ. ամպհովանի մը պիտի պատրաստէ եւ նոյն օրը յատուկ հրաւէրներ պիտի ղրկէ դեսպաններուն՝ ներկայ գտնուելու համար Ընդհ. Հայոց Հայրապետի Պատարագին:

ԿՈՎԿԱՍԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Էջմիածնից հաղորդում են, որ կաթողիկոսական տեղապահ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանը ուղարկել է մի հեռագրական բողոք՝ Պուրիշկեւիչի ճառի առիթով՝ ներքին գործերի մինիստր ստատս-սեկրետար Ստոլիպինի անունով: Տեղապահը զայրոյթ յայտնելով Պուրիշկեւիչի ազդարարութիւնների առիթով, թէ հայ հոգեւորականութիւնը եւ նրա հօտը տոգորուած են սեպարատիստական ձգտումներով եւ յեղափոխական տենդենցներով, խնդրում է ներքին գործերի մինիստրին Ն. Կ. Մ. Գահոյքին արկանել հայ հոգեւորականութեան եւ նրա հօտի հաւատարիմ հպատակութեան զգացումները:

⁂ Դեկտեմբերի 21-ին տեղապահը Էջմիածնից ուղարկել է նաեւ մի հեռագիր Փոխարքայ կոմս Վ. Դաշկովին հետեւեալ բովանդակութեամբ.— «Խորը զայրացած Բեսսարաբիայի պատգամաւորի վարմունքից Դումայում, յայտնում եմ Ձեր Պայծառափայլութեանը, թէ՛ ամբողջ հայ հոգեւորականութեան եւ թէ իմ անունից անսահման յարգանքի եւ խորին համակրութեան հաւաստիքները: Թող Աստծոյ օրհնութիւնը գայ Ձեր, մեծայարգ կոմսուհի Ելիզաւէտա Անդրէեւնայի եւ ձեր ամբողջ ընտանիքի վրայ»: (Գործ)

ՈՍԿԵՑԻ ՔԱՐՈԶԻՉԸ, Յ. ԱԼՓԻԱՐ ԵՒ ՏԵՂԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.— Այս օրերս Բերայի մեծավայելուչ եւ առաքելաշնորհ քարոզիչը՝ Համայեակ Սրբազան, գործի վրայ է: Երբ գործի վրայ է կ'ըսենք, բնականաբար պէտք չէ կարծէք թէ առնօրհնէքի կը պատէ: Թէեւ ատ ալ կայ իբրեւ գործ, բայց այսօրերս Բերայի քարոզիչ Սրբազանին համար աւելի՛ կարեւոր գործ մը կայ եւ ատ ալ ինքզինքը տեղապահ ընտրելու մէջ կը կայանայ: Արդ ի՛նչ կ'ուզէք որ ընէ Համայեակ Սրբազան. Ս. Ծննդեան առաւուն օգտուելով ներկայ խուռն բազմութենէն ինքզինքը տեղապահութեան իբր քանիտաս կը ներկայացնէ՝ թուելով իր բարեմասնութիւնները, որոնք դժբախտաբար այնքան բազմաթիւ էին որ կարելի չէր միակ քարոզի մը մէջ ամփոփել: Յուսալի է որ Տ. Համայեակ Սրբազան, մօտ օրերս միթինկներ ալ կազմէ եւ բանախօսութիւններ ընէ ներկայացնելու համար իր անձը եւ ազգին համար ըրած իր այնքան մեծ, մեծ զոհողութիւնները, որոնք բնականաբար թէեւ իրեն եւ իրեններուն ծանօթ, բայց դժբախտաբար անծանօթ կը մնան շատերուն: Իսկ Ճրագալոյցի իրիկունը Բերայի դիւանագէտ եւ քաղաքագէտ Սրբազանը, Յ. Ալփիարի պնակ պատցնելուն առթիւ, կը սկսի տարփողել յիշեալ գրողը, զայն ներկայացնելով հաւատացեալ ժողովուրդին եւ մոռնալով անշուշտ որ խօսքերը քարոզ է եւ ինք եկեղեցիի մը բեմին վրայ կը գտնուի, ինչպէս սկսած էր Ալփիարով՝ դարձեալ կը վերջացնէ Ալփիարով եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: Տ. Համայեակ Սրբազան, ինչպէս կը տեսնէք, խիստ հաճոյակատար քարոզիչ մըն է եւ Յ. Ալփիար մեծ երգիծաբան մը, որ ընաւ ռէքլամ, ցուցամոլութիւն եւայլն չի սիրեր!!!

Արդ այս բոլորէն վերջ անշուշտ Հայ Ազգը, թէ՛ տեղապահի եւ թէ Պատրիարքի ընտրութեան ատեն չմոռնար Բերայի Սրբազանագոյն քարոզիչը եւ անոր զոհար արժանիքները, որոնք վստահ եղէք որ սանկ նանկ զոհարներու չեն նմանիր:

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ ազգ. Պատրիարքարանի մէջ արտասովոր նիստ գումարեց Ս. Հայրապետին նախագահութեամբ եւ որոշեց բուռն կերպով բողոքել Անատոլուի նահանգները ղրկուելիք յանձնաժողովոյ անդամներուն ոմանց դէմ: Արդէն ինչպէս գրած էինք երկուշաբթի օր Իզմիրլեան Հայրիկ մերժած էր բողոքել յանձնաժողովոյ քիւրտ մէկ անդամին ընտրութեանը դէմ:

ՏԷՐԻՆՏԷՆ թղթակցութիւն մը ստացած ենք, որուն համաձայն, Ջարդի վախ կայ քաղաքին մէջ: Տեղի անձկութեան պատճառաւ վաղուան թիւով պիտի հրատարակենք այդ կարեւոր թղթակցութիւնը:

ԵՐԶՆԿԱՅԷՆ ընդարձակ բողոքագիր մը հասած է Պատրիարքարան որով խստիւ կը բողոքեն նոյն տեղէն ընտրուած օսմ. երեսփոխաններու ընտրութեան մէջ գործուած ապօրինութիւններուն դէմ, միեւնոյն ատեն կը բողոքեն նաեւ ընտրուածներուն դէմ:

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ գործակատարութեան միջոցաւ բանակցութեան մտած ըլլալով Ֆէնէրի Պատրիարքարանին հետ, երկուքը մէկ թագրիրներով դիմում ըրին հանր. շինութեանց նախարարութեան մօտ, խնդրելով որ հրամայուի Ռումէլիի երկաթուղիի վարչութեան որպէս զի Ազգ. Հիւանդանոցի մօտերը կայարան մը հաստատէ, թէ Հայոց եւ թէ Յունաց հիւանդանոցներու դիւրութիւն մը ըլլալու համար:

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ, կ'ըսէ Լա Թիւրքի, առջի օր հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Զարին՝ իր կաթողիկոսութիւնը վաւերացուած ըլլալուն համար: Երկու ամիսէն երկու ռուս բարձրաստիճան սպաներ մասնաւոր շոգենաւով Պոլիս պիտի գան եւ Իզմիրլեան Սրբազանը պիտի տանին Բեդերսպուրկ, այնտեղ հարկ եղած արարողութիւնը կատարելու համար: Իզմիրլեան Սրբազան Պոլսէն մեկնելէ առաջ Կայսեր կողմէ պիտի ընդունուի: Կարգ մը հայ երեւելիներ իրեն պիտի ընկերանան մինչեւ Բեդերսպուրկ:

ԹԻՖԼԻԶԻ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԳՈՎԵՍՏԻ ԸՆԹԱՑՔԸ.— Ռուս հայատեաց երեսփոխան Պուրիշկեւիչ Հայերը Ռուսիոյ թշնամի ցոյց տալով հանդերձ, խարդախ դարձուածքով մը մահմետականները Ռուսիոյ բարեկամ ցոյց տուած էր, անոնց եւ Հայերուն միջեւ ատելութիւն սերմանելու յատուկ նպատակով: Թիֆլիզի մահմետականք Դումայի նախագահին սաստիկ բողոքագիր մը ղրկեցին, յայտարարելով թէ յիշեալ Պուրիշկեւիչի իրենց հասցէին ուղղած գովասանքները իբրեւ գրգռիչ խօսքեր միայն կ'ընդունին:

⁂ Թիֆլիզի մէջ վերջին օրերս ձերբակալուեցան նաեւ յայտնի ուսուցիչ Խաժակ, բանաստեղծ Յովհ. Թումանեան եւ որդին, որ գիմնազիայի աշակերտ էր եւ Փարոս գրավաճառատան տէր Նիկողոս Մաթինեան: Խուզարկուած է Գործի խմբագրապետ Ե. Թօփչեան:

ՌԱԶՄԳՈՐԾԱԿԱՆ պաշարի վաճառման սիրայօժար պիտի մասնակցին. երկուշաբթի՝ Օր. Տիթերեք եւ Տ. Սրապեանց, երեքշաբթի՝ Օր. Ասլանեան, չորեքշաբթի՝ Տ. Սեւլիչեն եւ Խօրասանճի, հինգշաբթի՝ Տ. Մառի Ս. Կիւլպենկ եւ Օր. Տիթերեք, ուրբաթ՝ Տ. Արմէնեան եւ Օր. Զոհրապ, շաբաթ՝ Տ. Բիէա Բիյեառ եւ Տ. Բոլին Աբթինօֆ:

ԱԶԳ.—Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Տնօրէն Ժողովը քննիչ-տեսուչի մը պէտք ունի որ գլխաւոր պաշտօն պիտի ունենայ հայաբնակ գաւառները շրջելով՝ անձամբ ու տեղւոյն վրայ ստուգել անոնց կրթական վիճակը եւ իր կատարելիք ուսումնասիրութիւններովը ճշգրիտ տեղեկութիւններ հաղորդել Ժողովոյ:

Պահանջուած հանգամանքներն են, տարիք 30էն 40, միջնակարգ ուսումն գիւղատնտեսական ծանօթութիւններով՝ եւ թէ կարելի է, խօսելու բնական ձիրք ու գրելու վարժութիւն, որպէս եւ առողջական տոկունութիւն որ այս կարգի ուղեւորութեանց համար անհրաժեշտ է:

Փափաքող դրաւոր կերպով պէտք է դիմեն ընկերութեան գրասենեակը, Պահչէ Գափու, Սաւօգէյէ խան, թիւ 27, իրենց կենսագրութիւնն ընելով համառօտիւ եւ իրենց պաշտօնավարած տեղերն, որպէս եւ պայմաններն ու հասցէն նշանակելով իրենց նամակաց մէջ: 1—3

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Յունվարի 14/27ին Իւնիօն-Ֆրանսէզի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ մի մեծ հայկական երեկոյթ, բաղկացած գրական, երաժշտական բաժիններէ եւ հայկական եւ եւրոպական պարերէ: Երեկոյթի հասոյթը պիտի յատկացուի «Աշխատանքի Տան», որի գաղափարը այնքան լաւ ընդունելութիւն գտաւ Պոլսոյ Հայ հասարակութեան մէջ: Երեկոյթի մանրամասնութիւնները, ինչպէս եւ մասնակցողների անունները, կը յայտարարուին քանի մի օրէն յատուկ ծանօթագրերով:

Կազմակերպիչ Յանձնաժողով

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Յ. ԱԲԷԼԵԱՆ ԵՒ Ա. ԱՐՄԷՆԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Մարւող Ճրագներ
Ա. Աբէլեանի

Անցած ուրբաթ իրիկուան ներկայացումը շատ փայլուն անցաւ: Փայլուն անցաւ, անոր համար որ դերասանները աքանչելի կերպով խաղցին իրենց դերերը, մեղմացնելով թատերախաղին տկար կողմերը: Շատ մնացած կտոր մըն է Մարւող Ճրագներ. չեմ գիտեր թէ դերասանապետ Աբէլեանի գրագէտ եղբայրը ուրիշ աւելի յարմարագոյն խաղ չունէ՞ր: Նիւթը մեր կեանքէն առնուած է, մեր աղքատ դասակարգի կեանքէն: Դժբաղդ, ցաւակոծ ընտանիք մը: Աղջիկ մը որ կը խաբուի, աղայ մը որ ծխախոտի վաճառատունի մը մէջ կը վարակուի թոքախտ. անառակ, չար երիտասարդ մը որ դարձի կուգայ իր ընտանիքին պատիւը փրկելու գաղափարէն հալածական: Ամէն դերասան անթերի կերպով կատարեց իր դերը: Աբէլեան՝ վարպետ Յակոբը, բնական, անճիգ իր խաղցածովը անգամ մըն ալ հաստատեց իրական արուեստագէտի իր կարողութիւնը: Մախլը, աղօթելը, զաւկի սէրը ամէն բանի վերջապէս կատարեալ ճշգրտութեամբ կատարեց: Տիկին Զապէլ՝ Աննայի դերով՝ անբաղդատելի պառաւ մը եղած էր: Բերոյեան՝ թոքախտաւորի տիպար մը, հազացող, դողդողուն եւ ո՛րքան իրական որ վրայէդ վերարկուն հանելդ եւ անոր ուսերուն վրայ ձգելդ կուգար: Ոսկանեան՝ անառակ տղու իր դերին մէջ հաստատեց սա ճշմարտութիւնը թէ միայն սիրահարի տիպարով չէ՛ որ կը յաջողի բեմին վրայ: Ուժգին, պատուախնդիր, անտարբեր, թափառաշէր երիտասարդ մը մէկ բառով, որ մարդկային ամէն տեսակ մոլութիւններով եւ պզտիկ առաքինութիւններով կը տարուբերի: Իսկ Աղեան, օ՜հ, աս տղան կատակերգակի անքննադատելի արժանիք մը ունի. սափրիչ եւ քաղաքապետ իր երկու տարբեր դերերուն մէջ հիանալիօրէն յաջողեցաւ. իր ամէն մէկ շարժուձեւը նշանակելի էր. մասնաւորապէս չպիտի մոռցուի արտայայտութիւնը՝ ա՛յն տպաւորութիւններուն զորս կրեց սիրահարութիւնը խոստովանած միջոցին (Մարւող Ճրագներ) եւ Սամալարին հետ ծիծաղելի պարը դարձած պահուն (Թանկագին Համբոյր): Օր. Անահիտ ալ աղէկ խաղաց միայն քիչ մը շատ փութկոտութիւն ցոյց կուտայ վերջաւորութեան յանգելու:

Դիտողութիւն մը: Դերասանները առհասարակ կը սկսէին խնդալ դեռ ծիծաղի խօսքը չարտասանուած, դիմացինին կողմէ: Այսպէս զոց ըրած ըլլալնին կը յայտնուէր. պէտք է նախ ծիծաղի խօսքը լսել եւ յետոյ խնդալ. մենք կը սկսէինք խնդալ ա՛յն ատեն՝ երբ դերասանները կը դադրէին ծիծաղելէ:

Տէր եւ Տիկին Արմէնեան չէին մասնակցեր այս երկու խաղերուն, իբրեւ պարզ հանդիսատեսներ շքեղ արդուզարդներով եկած նստած էին օթեակի մը մէջ:

Պէտք կը զգամ անգամ մըն ալ չեշտելու որ դերասան Աբէլեանը ո՛րքան բարձր, իրական, անստգիւտ էր, ա՛յնքան միջակ, այնքան տղայական էր թատերագիր Աբէլեանը՝ գոնէ «Մարւող Ճրագներ»ուն մէջ:

52րդ ԹՈՒՆԱԹՈՌ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐԻՈՅ

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Հիւանդանոցիս սեփական 1909 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցը հրապարակ ելած է պատկերազարդ եւ ճոխ բովանդակութեամբ եւ կը ծախուի Հիւանդանոցի Գրասենեակը եւ բոլոր գրավաճառաց քով:

Գինն է 10 ղրուշ:

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 20 յունուար.— Երեսփ. Ժողովին մէջ քրիստոնեայ-ընկերվարական կուսակցութիւնը հարցուց թէ իրա՞ւ է որ Աւստրիա կ'ուզէ իր նամակատուները վերցնել Թուրքիոյ մէջ եւ հրաժարիլ կաթոլիկ ալպանիացիներուն վրայ ունեցած թեւարկութենէն: Եթէ երբեք այդպիսի զիջում մը ըլլայ, պիտի բողոքեն:

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիական լրագիրները կ'ըսեն թէ Պոսնա-Հերսէկի կցումի խնդրին մէջ, Խրուաթները եւ Պուլկարները բռնած հակասերպ ընթացքէն գրգռուած, մակեդոնացի սերպ վոյվոտ Սքօբլանչէ հայրենասիրական նամակ մը յղած է, որ սապէս կը վերջանայ.— Որքան ատեն որ օսմանեան հպատակ եւ կազմակերպուած Սերպերը բոլորովին բնաջնջ չըլլան, Աւստրիա մէկ վայրկեան իսկ անդորրութիւն չպիտի ունենայ կցուած նահանգներուն մէջ: Օսմանցի Սերպերը Աւստրիոյ համար յաւիտենական կռիւներու եւ շարունակական անկարգութեան պատճառ պիտի ըլլան, թէեւ Աւստրիա իր մեղսակցին՝ Պուլկարիոյ հետ այդպէս ըրած է երկար տարիներ՝ մեր սիրելի հայրենիքին՝ Թուրքիոյ համար, կարծեցնել բարենորոգումներու, լրտեսութեան, գրգռումներու, աւազակախումբերու եւ նողկալի ոճիրներու միջոցաւ: Հակառակ աւստրօ-թրք. համաձայնութեան, օսմանցի Սերպերը կը սպասեն եւրոպական Դեսպանախորհուրդին, որուն յանձնած են իրենց դատը եւ որուն վրայ դրած են իրենց բոլոր յոյսը: Եթէ երբեք այդ որոշումը հակառակ ըլլայ Թուրքիոյ ազգային եւ կառավարական շահերուն, Եւրոպայի ցոյց պիտի տան թէ ի՛նչպէս տկարները, Արդարութենէն եւ Նախախնամութենէն աջակցութիւն գտած իրենց դատին մէջ, պիտի գիտնան մեռնիլ իրենց նախնեաց արժանի կերպով:

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Պելկրատի մէջ Իսմայիլ Քէմալ էֆ. քարոզ մը խօսելով յորդորեց որ իր հաւատացեալները բողոքեն Պոսնա-Հերսէկի կցման դէմ:

ՓԱՐԻԶ.— Այսօր Սորպոնի մէջ նոր ցոյցեր եղան փրոֆ. Թալամասի դէմ: Երեսուն հոգի ձերբակալուեցան:

ՄԵՍԻՆԱ.— Երկրաշարժի երկու ցնցումներ զգացուեցան, մէկը զօրաւոր եւ աղետաւոր: Հրդեհը կը շարունակէ եւ ձիւն կը տեղայ:

ՉԻԿԱԿՕ.— Միչիկանի մէկ գործարանին մէջ հրդեհ ծագեցաւ: Մինչեւ հիմա 20 մեռեալ եւ 26 վիրաւոր կան:

ՌԻԶԷՕ.— Բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ:

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Այսօր, քոլերայի 37 դէպք պատահեցան, 6ը՝ մահացու:

ԼՈՆՏՈՆ.— Մանիլայէն կը հեռագրեն թէ Լօժնաս հրաբուխը ժայթքած է բուռն կերպով. ո եւ է զոհ չկայ:

ՀՌՈՄ.— Զարը Ս. Աննա պատուանշանը տուաւ Իտալիոյ Թագաւորին:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ
Ի նպաստ Հայկական գաւառներու
Քաղաքական դէպքերէն վնասուածներուն
Բերա Մեծ Փողոց, Սէնթ Անթուան
եկեղեցւոյ աբարթըմանին տակ

Պազարը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 4էն (Ր. Թ.) մինչեւ գիշերուան ժամը 4ը (Ր. Թ.)

Կարգադիր մասնախումբս շնորհակալութեամբ պիտի ընդունի բարեսէրներու կողմէ շնորհուելիք ամէն տեսակ նուէրներ:

Կը խնդրուի նուէրները ղրկել, պազարի կեդրոնատեղին, Բերա, Սէնթ Անթուան եկեղեցւոյ աբարթըմանին տակ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		7/20 Յուն.
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 02
Ամէնէն բարձր գին	»	103 04¹/₂
Ամէնէն վար գին	»	102 34
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	176 12
Ամէնէն բարձր գին	»	176 37
Ամէնէն վար գին	»	175 87
ԲԱՑՈՒՄ,		**8/21 Յուն.**
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	102 34¹/₂
» » » ժամը 6ին	»	102 35
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	175 75
» » ժամը 6ին	»	175 75
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	424 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	513 —
» » » Բ. սերի	»	510 —
» » բաժնթղթ.	Ա. Ո.	14 80
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 25
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	2 10
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	3 95
Օսմ. Ծխախոտ		15 20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		7 70
» ժուիսանս		3 90
» պարտաթուղթ		490 —
Թոմպոլայ	Ֆր.	59 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		314 —
Պոլիս Գարասայոն		462 —
Մեթեւլի Պանքա	Օ. Ո.	4 50
Նէֆիթ Քէօֆա Թրամ. բժնթղթ.	»	2 —
Սալօնիկի Պանքա		113 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		26 —
» սովորական		23 —
Քարափ Իզմիրի		580 —
Լաւրիոմ	Ֆր.	54 —
Չարթըրտ	»	20 —
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն հին		285 —
» » » նոր		252 50
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 73³/₄
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 87
Պերլինի » »	Մարք	18 67

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ազդ.—Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ Բաժնետէրերու Ընդհ. Ժողովը, որ այսօր տեղի ունեցաւ, որոշած է 17,617 նոր բաժնեթուղթ հրապարակ հանելու, 20 օսմ. ոսկի անուանական գնով եւ իւրաքանչիւրը 5 օսմ. ոսկի վճարումով: Յիշեալ 17,617 բաժնեթուղթերէն 8811ը հարիւրին հարիւր գնով գրուած են «հիմնադիրներու բաժին» ունեցող բաժնետէրերուն տրամադրութեան տակ: Մնացեալ 8806 բաժնեթուղթերը հին բաժնեթուղթի տէրերուն տրամադրութեան տակ պիտի դրուին $3.68/_{100}$ համեմատութեամբ: Այսօրուընէ սկսեալ, մէկ ամսուան պայմանաժամ տրուած է «հիմնադիրներու բաժին» ունեցողներու եւ բաժնետէրերու, իրենց առաջնութեան իրաւունքը արժեցնելու համար եւ վճարումի փոխարէն նոր բաժնեթուղթերը առնելու: Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ, առանձնաշնորհում ունեցողները պիտի կորսնցնեն եւ իրենց ինկած բաժնեթուղթերը ի նպաստ Ընկերութեան պիտի ծախուին: Նոր արժեթուղթերը քոնթրոլի կնիքով մը պիտի դրոշմուին: 10—10

Վարչական Խորհուրդ
Կ. Պոլիս 10/23 դեկտ. 1908

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած
Քիմիագէտ ԼԷՈՆ ԻՐԻՆԷԻԻ կողմէ
Արծաթէ շքադրամ եւ պատույ վկայական ստացած
Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ [illegible] եւ ամէն երանգներով, եւ երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով եւ հերաթափութեան առաջքը առնելով:

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի:

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն եւ սեւ: Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով:

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մառշէ, Ղալաթիա՝ Հիսարեանի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնելի մօտ, Պոլիս՝ Գասապեան եւ Բեազիմ պէյ դեղավաճառանոցները, Ֆէնտէգըլը՝ Գ. Փոթիասիս, Պէշիքթաշ՝ Բեազիմ պէյ, ու բոլոր գլխաւոր դեղարանները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթաւ վաճառականի խանութը, Քաթիլիոն փողոց:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թեօտոր Սքավրաքի, Բերա Մեծ Փողոց, Թիւ 146: 25—12

Իւրաքանչիւր շիշի գինն 25

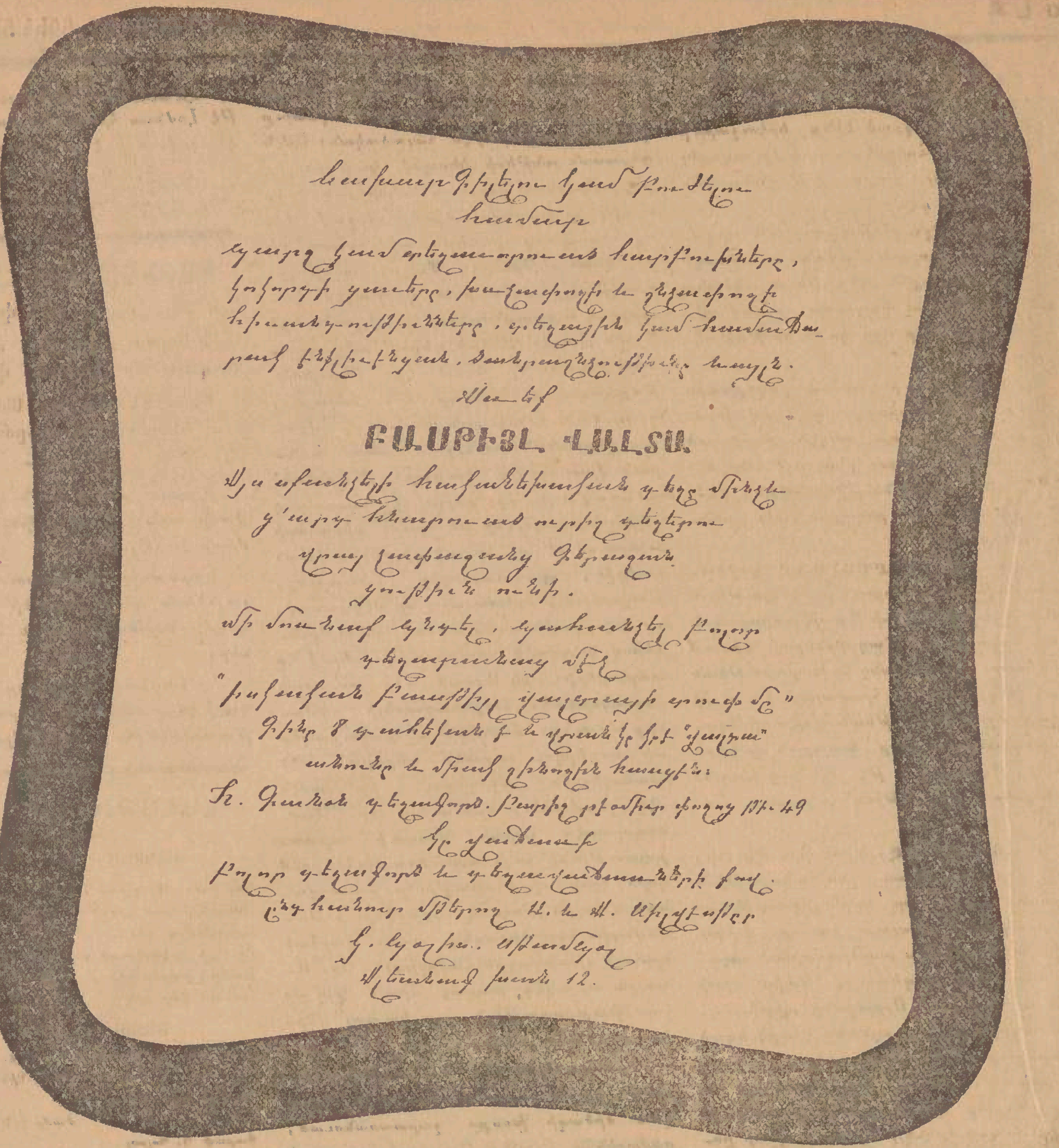

ԲԱՍՐԻՅԼ ՎԱԼՏԱ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՏԱՍՆԸՄԷԿԵՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԻՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԸ

2 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

841	50	37241	50	75741	50	108991	9000	145801	10	183691	700	215981	90
3651	60	37341	50	76331	40	109081	90	147501	10	183931	40	216141	50
3761	70	39491	500	77931	40	109401	10	147851	60	185821	30	217391	400
4391	400	40531	40	78281	90	109931	40	148461	70	185891	900	217551	60
4811	20	40871	80	78321	30	109981	90	148821	30	186721	30	217641	50
5081	90	41311	20	78411	20	110961	70	148841	50	187091	100	217751	60
5791	800	41841	50	78791	800	112601	10	149231	40	187301	10	218151	60
5871	80	43161	70	79561	70	112991	3000	150911	20	187311	20	219171	80
7961	70	44571	80	79691	800	113201	10	152581	90	187891	900	220051	90
8171	80	46181	90	80051	60	114161	70	153431	40	189451	60	221021	30
8461	70	46491	500	80121	30	117051	60	153581	90	190291	300	222101	10
10551	60	47711	20	80271	80	117291	300	153771	80	192761	70	222881	90
12861	70	48091	100	80281	90	117771	80	154271	80	193951	60	225401	10
13441	50	48291	300	81971	80	118361	70	154861	70	194021	30	226581	90
15431	40	48701	10	82341	50	119051	60	154951	60	194291	300	226681	90
15611	20	49121	30	84861	60	119321	30	154971	80	195411	20	226701	10
16761	70	51251	60	85131	40	120191	200	154981	90	195861	70	227201	10
17311	20	51371	80	88541	50	120211	20	155251	60	197461	70	227371	80
17751	60	51851	60	88831	40	120901	10	158211	20	197941	50	227721	30
18081	90	52331	40	88871	80	121101	10	158381	90	199061	70	228371	80
18741	50	52541	50	88921	30	121371	80	158681	90	199241	50	228391	400
19471	80	52821	30	89781	90	121601	10	158791	800	199961	70	228521	[illegible]
19821	30	53051	60	90971	80	122801	10	159081	90	200091	100	228591	600
19831	40	53141	50	91161	70	123011	20	161811	20	200831	40	228721	30
22261	70	55211	20	91301	10	123281	90	162171	80	201351	60	230881	90
22471	80	56261	70	91691	700	123991	4000	163741	50	201501	10	231871	80
22981	90	56571	80	91851	60	124031	40	164251	60	201981	90	233651	60
23081	90	56811	20	93041	50	124211	20	164741	50	202681	90	233961	70
23561	70	60001	10	93271	80	125611	20	166561	70	204261	70	235171	80
23911	20	61631	40	93381	90	125671	80	167921	30	205681	90	235291	300
24451	60	62121	30	94421	30	125981	90	468421	30	206481	90	235571	80
25531	40	62281	90	95201	10	127021	30	169081	90	206741	50	236731	40
26031	40	63751	60	15611	20	127051	60	169551	60	207251	60	237151	60
26221	30	64371	80	95861	70	128981	90	170981	90	207401	10	237161	70
27751	60	68331	40	98571	80	131751	60	172651	60	207531	40	237241	50
28791	800	68611	20	98791	800	132091	100	172911	20	208571	80	238141	50
28941	50	69751	60	99201	10	134501	10	173161	70	209021	30	238451	60
30521	30	70531	40	99931	40	134861	70	173631	40	209271	80	238891	900
30931	40	71651	60	100471	80	136751	60	173681	90	209371	80	239131	40
31631	40	72651	60	105601	10	138141	50	175581	90	209421	30	239221	30
31781	90	72811	20	105911	20	140341	50	176251	60	210391	400	239971	80
32301	10	73341	50	106261	70	141001	10	176341	50	210901	10	242671	80
32351	60	73371	80	106711	20	141931	40	176981	90	211331	40	242851	60
33531	40	73431	40	107251	60	142601	10	177571	80	211381	90	242861	70
35461	70	73481	90	107281	90	143181	90	177591	600	212271	80	243061	70
35561	70	73981	90	107781	90	143711	20	178091	100	213991	4000	243381	90
35771	80	74781	90	108091	100	144461	70	178991	9000	214091	100	243741	50
36601	10	74961	70	108671	80	144751	60	179101	10	214401	10	245531	40
36841	50	75131	40	108831	40	145441	50	179871	80	214701	10	246411	20
37091	100	75571	80	108881	90	145721	30	181361	70	215071	80	247631	40

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին. Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան [illegible]

Ընկերութեան դրամագլուխը [illegible]	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարւոյն մէջ [illegible]	75,130,000 »

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին [illegible] Ղալաթիա.

Պոլսոյ գործակալութեան. [illegible] թիւ 26.

Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԿՋ 11 50—11

ՎՈՒԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆրն. 9,500,000

Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՎՈՒԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—7

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՖ եւ Ընկ

Պոլիս, Անանիասեան խան

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Ազդ.—1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1903 յունուարին աւարտող թիւ 13 կտրօնները եթէ մինչեւ 1909 յունուար 31)13 փետր. չներկայացուին, չեղեալ պիտի համարուին։

Ազդ.—5% մաքսային փոխառութեան պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1903ին աւարտող այդ պարտաթուղթերուն թիւ 33 կտրօնները եթէ երբեք չներկայացուին մինչեւ 1909 յուն. 31)13 փետր. չեղեալ պիտի համարուին։ 10—7

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԵՐԸ

Անարիւն, տկար, ջղագրգիռ մարդոց պիտի չհանդիպիք այլ եւս եթէ այս կարգէն անձեր փութան անմիջապէս խմել ԲԸՐԲՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆԸ որ ամբողջութեամբը անուշ է [illegible]

CARBONATE DE FER
FERROBIN

[illegible] ԲԸՐԲՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆԸ [illegible] Բժշկական Ակադեմին որ իրեն ներկայացուած հազարաւոր դեղերէն մէկուն իսկ հաւանութիւն չէ տար, [illegible] յանձնարարած է ԲԸՐԲՕՆԱԹ ՏԸ ՌՕՊԻՆԸ ամէն անոնց որոնք անարիւնութենէ կը [illegible] տկար, [illegible] ՌՕՊԻՆ (Robin) անունը մի՛ մոռնաք պահանջել։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քրոն, ամբողջովին վճարուած։

Պահեստի գումարներ 38,000,000 քրոնի չափ։

ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւոր ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150	ոսկի	գումարի	համար
6	»	151- 200	»	»	»
10	»	201- 500	»	»	»
15	»	501-1000	»	»	«
30	»	1001 և անկէ վեր	»		»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—35

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նալը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

- Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
- Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.
- Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
- Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
- Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
- Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի.
- Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
- Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ փողոց.
- Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137.
- Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
- Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.
- Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիտէս, կայարանի հրապարակ.
- Սան Ստեֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախմբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառ. 223 [illegible] ժ. վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն իրկ. ժ. վ.
12 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	» Կէօքճէ Քըրք	մկն.	2 20
1 39	» [illegible]	»	1 38
2 33	» [illegible]	»	12 42
3 14	» Չէքիւրլէր	»	11 53
4 11	» Տէօյէր	»	11 05
4 40	» Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	» Համամ	»	9 53
5 14	» Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմն. Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 12
6 01	մկն. Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	8 53
6 41	» [illegible]		8 20
7 36	» Չայ	»	7 33
8 21	» [illegible]	»	6 40
8 45	» [illegible]	»	6 15
9 16	» Աք Շէհիր	»	5 53
9 48	» [illegible] քէօյ	»	5 13
10 30	» [illegible] քէօյ		4 35
11 05	» Իլկին		4 03
11 55	» Գատըն-Խան		3 08
12 50	» Սէրայ-Էօնի	»	2 27
1 22	» Մէյտան		1 47
2 22	» [illegible]	»	12 42
3 —	ժմն. Գոնիա	մկն.	12 —
Իրիկ.			Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառ. 12[illegible] ժ. վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. [illegible] խառն իրկ. ժ. վ.
1 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	» [illegible]	մկն.	10 18
2 24	» [illegible] Քէօյ		9 46
3 4	» [illegible]		8 58
4 9	» Սարըքէօյ		[illegible]
4 58	» [illegible]		7 4
5 35	» [illegible]		[illegible]
6 9	» Պէյլիք Քէօփրի		6 —
7 3	» Պօլաթլը		5 16
8 21	» Մալը Քէօյ		[illegible]
9 15	Սինճան Քէօյ		[illegible]
10	ժմն. Էնկիւրի	մկն.	[illegible] —
Իրիկ.			Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառ. [illegible] ժ. վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. 4[illegible] ժ. վ.
7 15	մկն. Համիտիէ	ժմն.	5 03
7 35	ժմ. Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կայարան	Կ. 322 խառն առտ. ժ. վ.	324 խառն իրկ. ժ. վ.
Ալայունտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ Կայարան	Կռ. 321 խառն առտ. ժ. վ.	323 խառն իրկ. ժ. վ.
Քէօթահիա մկն.	3 —	12 05
Ալայունտ ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. ժ. վ.	Թ. 46 խռ. ժ. վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 41 խռ. ժ. վ.	Թ. 43 խռ. ժ. վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քատըգէօյ կամուրջ	ժմն.	4 44 առ.	11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Պէնտիկ	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 [illegible]	10 24	»	Կէպզէ	»	2 02	8 55
3 [illegible]	10 4[illegible]	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Տաւշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 08
4 37	11 39	»	[illegible]	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	[illegible]	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 34		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	[illegible]	մկն.		6 10
6 39		»	[illegible]	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Պոզիւյիւք	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

ՈՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ՈՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏ, եւն. եւն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՕԷՐԼԵԱՆ

Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 50—46

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ

ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ

Սուիս Միլքր

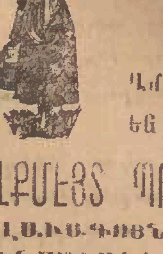

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Դժէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՆԱՆՑ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—8

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
[illegible]	[illegible]
Մինիա	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Թէյլըր	[illegible]
[illegible]	[illegible]

34

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբերու երկեակ 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան			Կառախմբ. 62[illegible] Ազր. եւ ձմբ. [illegible]
Գոնիա		ժմն.	12 30
Գաշին խան			1 01
Չումրա			1 45
Արըգ էօրէն			2 13
Մանտասուն			2 42
Գարաման		ժմն.	3 13
		մկն.	3 28
Սիտըրօվա			3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 44
Ալաճա			5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 45
		մկն.	6 05
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	6 20
ԴԱՐՁ Կայարան			Կռախմբ. 62[illegible] Ազր. եւ ձմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	6 35
Էրէյլի		ժմն.	6 53
		մկն.	8 50
Ալաճա			9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ			10 01
Սիտըրօվա			10 43
Գարաման		ժմն.	11 07
		մկն.	11 22
Մանտասուն			11 55
Արըգ էօրէն			12 24
Չումրա			1 —
Գաշին խան			1 36
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	2 05

50—12

PHŒNIX ASSURANCE LD. Cº

"ՖԻՆԻՔՍ"

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վստահութեան մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է աւելի քան 27000000 անգլիական ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքթալիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ,

Ղալաթիա։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՅԵԱՆ.